

2021-2022

Adab-ı Muazeret Aleyhisselam İman
Güzel Ahlak Doğruluk

Sahabe
Allah
Yalan

1. Periyot

7.8 ve 9. Sınıf

Baba
Anne
Emanet
Saygı
Allah

Flak
Peygamber
Sergi

Sergi
Ahlâk
Ahiret
Büyükler
Efendimiz

İçerik

1. Adabı Muâşeret ve Güzel Ahlak	1
1.1 Niçin Güzel Ahlâk?.....	1
1.2 Anne Baba Hakkı	1
1.3a Büyüklere Saygı	3
1.3b Arkadaşlık.....	4
1.4 Görgü ve Saygı Kuralları (Adab-ı Muâşeret).....	6
2. Doğruluk, Sadakat ve Emanet	8
2.1 Doğruluk.....	8
2.2 Yalan.....	9
2.3 Sadakat.....	11
2.4 Emanet	12
3. İman	14
3.1 İman	14
3.2 Allah'a İman	15
3.3 Allah Sevgisi.....	17
3.4 Ahirete İman	18
3.5 Allah'ın zâtî ve subûtî sıfatları	20
4. Peygamber Efendimiz	22
4.1 Efendimiz'in Ahlâkı.....	22
4.2. Efendimizi Sevip Örnek Almalıyız	24
4.3. Sahabenin Efendimiz Sevgisi Nasıldı?	26
4.4. Efendimiz Aleyhisselam'ı Sevmenin Alametleri	28

1. Adabı Muaşeret ve Güzel Ahlak

1.1 Niçin Güzel Ahlâk?

1. Çünkü dinimiz ibadetlerin yanı sıra özellikle de insanlararası ilişkilere büyük önem vermiştir ve güzel ahlâka sahip olmayanların dinini tam olarak yaşamaları mümkün değildir.
2. Çünkü güzel ahlâkı Efendimiz temsil ediyordu. Cennete ehil hâle gelmek için onun ahlâkı ile ahlâklanmak gerekir. Allah, Kur'ân-ı Kerim'de Peygamber Efendimiz'in bütün müminler için en güzel örnek olduğundan bahseder. Başka bir âyette de "Muhakkak ki sen güzel ahlâk üzeresin" buyrulur. Ancak Efendimiz'in güzel ahlâkını örnek almakla onun yaşadığı gibi yaşamak mümkündür.
3. Çünkü mümin, güzel ahlâk ile ibadette derinleşmiş insanların derecesine yükselebilir. Bunu Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir hadislerinde şöyle anlatır: "Kişi güzel ahlâkı sayesinde gece ibadet eden ve kavurucu sıcakta susuzluk çeken oruçlunun derecesine ulaşır." Bunu yanlış anlamamak gerekir. İbadet, insanın Allah'a olan kulluğunu göstermesi açısından çok önemlidir. Bununla beraber insanların içinde yaşayan bir müminin insanlar arası ilişkilerde dikkat etmesi gereken davranışlara riayet etmesi de gerekir. Bunu yaptığı zaman, başka bir ifade ile güzel ahlâk sahibi olduğu zaman ibadetleri en kamil ve tam manada yerine gelmiş olur.
4. Çünkü güzel ahlâk müminin cennete girmesine vesiledir. Allah Resûlü Efendimiz, kendisine insanları en çok Cennet'e koyacak olan amel sorulunca "Allah'a takva ve güzel ahlâk." buyurmuştur ki bu da ibadetle beraber güzel ahlâkın ne derece önemli olduğunu ve insanları cennete götürecektir bir özellik taşıdığını belirtir.
5. Çünkü güzel ahlâk, iman ve inancın olgun ve kâmil olduğunu gösterir. Efendimiz bir müminde bulunamayacak iki hasletten bahseder ve bunların cimrilik ile çirkin ahlâk olduğunu belirtir. Yine Efendimiz, müminlerin iman bakımından en güzel olanlarının, ahlâken en güzel olanlar olduğunu da beyan eder.
6. Güzel ahlâk aynı zamanda Allah'a karşı yapılan bir kulluktur. Yani güzel ahlâk sahibi olmak demek ibadet etmek demektir. Zira Efendimiz yorulmadan yapılan en kolay ibadetin, boş laf konuşmamak ve güzel ahlâk olduğunu ifade etmiştir.
7. Çünkü güzel ahlâk Allah'ı ve O'nun sevgili Resûlü'nü sevmenin bir alametidir. Kıyamette Efendimiz'e en yakın olanların, ahlâkı en güzel olanlar olduğunu anlatan hadis bunu açık bir şekilde ortaya koyar. Allah bir kulu sevdiği zaman ona güzel ahlâk nasib eder.
8. Çünkü güzel ahlâk, güneşin kırağıyı erittiği gibi günahları yok eder, bitirir. Su, nasıl buzu eritirse güzel ahlâk da günahları eritir. Efendimiz kötü ahlâkın da sirkenin balı bozduğu gibi güzel amelleri bozacağını belirtir.

1.2 Anne Baba Hakkı

Dünyaya gelmemize vesile olan anne ve babamız, sebepler dairesi içinde bizim hayat kaynağımızdır. Her insan, güçsüz ve aciz bir konumda iken, Rabbimizin lütfu keremiyle, anne ve babasının o engin şefkat ve merhamet dolu sinesinde hayata adım atar. Belli bir yaşa kadar da onlar bizim için her türlü fedakârlığı yaparlar. Yemez yedirir, giymez giydirirler. Evlatları için her türlü zorluğa göğüs gererler. Onlar, bizim ilk rehberlerimizdir.

"Yüce Rabb'in şöyle emretti; Yalnız Allah'a ibadet edeceksiniz, ana-babalarınıza iyilik yapacaksınız. Şayet bunlardan biri veya her ikisi senin yanında ihtiyarlarsa sakın onlara "öf " dahi deme, yüzlerine bağırma, onlara tatlı söz söyle. Onlara, merhamet belirtisi olarak tevazu kanadını aç da, 'Ya Rab, küçüklüğümde bana şefkat gösterdikleri gibi, sen de onlara merhamet et.' de." (İsrâ, 17/23-24)

Bu ayetle bir evladın anne babasına nasıl davranması, ne şekilde hitap etmesi konusunda ona yol gösteriyor. Bir evlat anne-babaya karşı, bırakın hakaret etmeyi, onlara karşı „öff“ kelimesini bile kullanamaz.

Kur'an, ana-babaya saygısızlığın minimum çizgisini çizmiştir. Onlara „öff“ kelimesini bile kullanmak yasak iken nasıl onlara saygısızca hitaplar, hakaretler, rencide edici davranışlar ortaya koyabiliriz? Bu açıdan „öff“ kelimesinden ağır sayılabilecek her türlü davranış anne babaya karşı bir saygısızlık ve onlara karşı bir başkaldırı anlamını taşır.

Anne babaya hürmet konusu çok hassas ve önemli bir konudur. Bu konuyu hiçbir insan hafife almamalıdır. Eğer basit bir mesele olsaydı, Cenab-i Hak da bu konu üzerinde bu kadar durmaz onlara ve inananlara karşı saygı konusunda bu kadar ince bir hat çizmezdi.

Ana-babanın çocuklar üzerindeki hakları:

1. İtaat
2. Ana-babaya iyi davranmak
3. Saygısızlık etmemek
4. Rızalarını almak
5. Kötü söz söylememek
6. Maddi ihtiyaçlarını gidermek (Yaşlılık anında)
7. Öldüklerinde hayırla anmak

Evet, anneye ve babaya her türlü ikram ve ihsanda bulunmak, onların maddi manevi bütün ihtiyaçlarını gidermek, onlara „öf“ bile dememek, onlara karşı daima tatlı dilli olmak, en güzel tavır ve davranışlarla karşılık verip en ufak bir şekilde üzmemek, onlardan bıkmamak ve gönüllerini kıracak en küçük bir sözden bile kaçınmak.

Her hususta rızalarını kazanmaya çalışmak, onları kendisinden memnun etmek, yaşlandıklarında onların her türlü hizmetine koşmak, hastalık anlarında tedavi ve bakımlarını yaptırmak çocukların görevidir. Hasta veya yatalak hallerinde onların hizmetlerinde bulunmak Cennet'in kapılarını aralayan bir davranıştır.

Abdullah bin Mesut (r.a.) şöyle demiştir:

“Hz. Peygamber’e:

«Allâh'ın en çok beğendiği amel hangisidir?» diye sordum.

«Vaktinde kılınan namazdır.» diye cevap verdi.

«Sonra hangi ibâdet gelir?» dedim.

«Anne ve babaya iyilik ve itaat etmek.» buyurdu.

«Daha sonra hangisi gelir?» diye sordum.

«Allah yolunda cihâd etmek.» buyurdu.” (Buhârî, Mevâkît 5, Cihâd 1; Müslim, İmân 137-139)

Konu hakkında başka hadisler

Nüfey bin Hâris (r.a.) şöyle rivâyet eder:

“Resûlullah bir gün:

«Büyük günahların en ağırını size haber vereyim mi?» diye üç defâ sordu. Biz de:

«Evet, yâ Resûlallâh!» dedik. Resûl-i Ekrem Efendimiz:

«Allâh'a şirk koşmak, ana-babaya itaatsizlik etmek!» buyurduktan sonra, yaslandığı yerden doğrulup oturdu ve;

«İyi dinleyin, bir de yalan söylemek ve yalancı şahitlik yapmak!» buyurdu.

(Buhârî, Şehâdât 10, Edeb 6, İsti'zân 35, İstîtabe 1; Müslim, İmân 143)

“Çocuk, hiçbir iyilikle babanın hakkını ödeyemez. Ancak onu köle olmuş bir vaziyette bulur da satın alarak hürriyetine kavuşturursa hakkını öder.” (Buhârî, el-Edebü'l-Müfred, 6)

Peygamber Efendimiz de "Kime iyilik yapayım?" diye üç defa soran bir sahabiye, üç defasında da "Annene!.." cevabını verdikten sonra dördüncü soruda, babasına iyilik yapması gerektiğini söylemiştir. (Buhârî, Edeb, 2; Müslim, Birr, 1)

“Kişinin (kendi) annesine babasına lânet etmesi, büyük günahların en büyüklerindedir.” buyurması üzerine ashâb:

“Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kişi, annesine ve babasına nasıl lânet edebilir?” dediler. Rasûl-i Ekrem: “O, bir şahsın anasına

babasına söver, o da (buna karşılık olarak) onun babasına ve anasına söver.” buyurdu (Buhârî, Edeb 4; Müslim, iman

146; Tirmizî, Birr 4; Ebû Dâvud, Edeb 129; Kütüb-i Sitte, 15/39)

Anne Merhameti

"Bebeğimi görebilir miyim" dedi yeni anne. Kucağına aldı ve mutlu anne, bebeğinin minik yüzünü görmek için kundağı açtı ve şaşkınlıkla adeta nutku tutuldu! Anne ve bebeğini seyreden doktor hızla arkasını döndü ve camdan bakmaya başladı. Bebeğin kulakları yoktu...Muayenelerde, bebeğin duyma yetisinin etkilenmediği, sadece görünüşü bozan bir kulak yoksunluğu olduğu anlaşıldı. Aradan yıllar geçti, çocuk büyüdü ve okula başladı.

Bir gün okul dönüşü eve koşarak geldi ve kendisini annesinin kollarına attı. Hıçkırıyordu... Bu onun yaşadığı ilk büyük hayal kırıklığıydı; ağlayarak: "Büyük bir çocuk bana ucube dedi..."

Küçük çocuk bu kadersizliğiyle büyüdü. Arkadaşları tarafından seviliyordu ve oldukça da başarılı bir öğrenciydi. Sınıf başkanı bile olabilirdi; eğer insanların arasına karışmış olsaydı. Annesi, her zaman ona: "Genç insanların arasına karışmalısın" diyordu.

Ancak aynı zamanda yüreğinde derin bir acıma ve şefkat hissediyordu Delikanlının babası, aile doktoru ile oğlunun sorunu ile ilgili görüştü;

"Hiçbir şey yapılamaz mı?" diye sordu.

Doktor:"Eğer bir çift kulak bulunabilirse, organ nakli yapılabilir" dedi.

Böylece genç bir adam için kulaklarını feda edecek birisi aranmaya başlandı. İki yıl geçti, bir gün babası:

"Hastaneye gidiyorsun oğlum, annen ve ben, sana kulaklarını verecek birini bulduk ancak unutma bu bir sır" dedi..

Operasyon çok başarılı geçti ve adeta yeni bir insan olmuştu. Yeni görünümüyle psikolojisi de düzelen genç, okulda ve sosyal hayatında büyük başarılar elde etti, Daha sonra evlendi ve diplomat oldu. yıllar geçmişti, bir gün babasına gidip sordu:

"Bilmek zorundayım, bana bu kadar iyilik yapan kişi kim? Ben o insan için hiçbir şey yapamadım..."

Babası:

"Bir şey yapabileceğini sanmıyorum" dedi. "Fakat anlaşma kesin, şu anda öğrenemezsin, henüz değil..."

Bu derin sır yıllar/boyunca gizlendi. Ancak bir gün açığa çıkma zamanı geldi...'Hayatının en karanlık günlerinden birinde, annesinin cenazesi başında babasıyla birlikte bekliyordu, babası yavaşça annesinin başına elini uzattı; kızıl kahverengi saçlarını eliyle geriye doğru itti; annesinin kulakları yoktu.

"Annen hiçbir zaman saçını kestirmek zorunda kalmadığı için çok mutlu oldu" diye fısıldadı babası "..ve hiç kimse, annenin daha az güzel olduğunu düşünmedi değil mi?"

Gerçek güzellik fiziksel görünüme bağlı değildir, ancak kalptedir!

Gerçek mutluluk, gördüğün şeyde değil, asıl görünmeyen yerdedir... Gerçek sevgi, yapıldığı bilinen şeyde değil, yapıldığı halde bilinmeyen şeydedir!"

Nasil dua edebiliriz?

"Ey Rabbimiz! İnsanların hesaba çekileceği kıyamet gününde beni, annemi, babamı ve bütün müminleri bağışla." (İbrahim, 14/41)

1.3a Büyüklere Saygı

Büyük bir Zat, Erzurum'da eğitim gördüğü yıllarda beş altı arkadaşıyla beraber küçük bir odada kalmaktaydı. Bu odada yaşanan bir olay, onun ne kadar saygılı bir kişiliğe sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bir gün odaya bir misafir gelir. Oda çok küçük olduğu için bu zata yatacak yer kalmaz. "Söyle bir kenarda yatıvereyim." diye düşünür. Ancak bakar ki ayağını uzattığında arkadaşına uzatmış olacak. Bunun üzerine, "Yatarken ayağımı arkadaşına doğru uzatırsam, ona büyük saygısızlık yapmış olurum." diye düşünerek o yöne ayağını uzatmaktan vazgeçer. Sonra da ayağın başka bir yöne uzatır. Bu sefer bakar ki ayağını uzatacağı yönde kitapları var. İlim tahsil ettiğim kitaplara doğru ayaklarımı uzatırsam saygısızlık etmiş olurum, diyerek ayaklarını o yöne de uzatmaz. Üçüncü yöne uzatmayı deneyince o yönde de Kabe'nin olduğunu fark eder. Ayaklarımı Kabe'ye doğru da uzatamam, diyerek o yöne uzatmaktan da vazgeçer geriye tek yön kalmıştır. Tam ayaklarını o yöne doğru uzatacakken o tarafta da babasının yaşadığı köyünün bulunduğunu fark eder. Bunun üzerine, babamın yaşadığı yere doğru da ayaklarımı uzatamam. Eğer uzatırsam, babama karşı saygısızlık etmiş olurum, diyerek o tarafa da ayaklarını uzatmaz. Bu şekilde düşünerek hiçbir yöne ayaklarını uzatamayan Hocaefendi, sabaha kadar öylece oturarak durur.

Anne'nin hakkı ödenmez (Okuma Parçası)

Said İbn Ebî Bürde, babası Ebû Bürde'nin İbn Ömer'den (radiyallahu anh) işittiği bir olayı bizlere naklediyor. Bir gün İbn Ömer annesini sırtında taşıyan ve Kabe'yi tavaf eden bir Yemenli adam görür. Adam hem annesini sırtında taşır hem de "Ben annemin binek olarak kullandığı zelil bir deveyim..." diye söylenmektedir. İbn Ömer'i görünce ona: "Acaba bu davranışıyla, annemin hakkını ödemiş oluyor muyum?" diye sorar. İbn Ömer de

"Hayır, kesinlikle! Sen bu yaptığınla annenin seni dünyaya getirirken çektiği bir sancının bile hakkını ödemiş olmuyorsun!" diye karşılık verir.

Adaletiyle dünyaya nam salmış, insanlığın tanımış olduğu nadide simalardan Hazreti Ömer'e (radiyallahu anh) bir gün bir adam gelip şu soruyu sorar:

"İhtiyaçlarını karşılamaktan aciz, yaşlı bir annem var. Onu sırtımda taşıyor, abdestini aldırıyorum. Bütün bunları severek ve karşılık beklemeden yapıyorum. Acaba bu yaptıklarımla annemin hakkını ödemiş olur muyum?"

Hazreti Ömer (radiyallahu anh):

"Hayır" diye cevap verir. Soruyu soran adam:

"Sırtımı ona binek yaptım, kendimi ona adadım. Hâlâ nasıl hakkını ödeyemem?" diyerek hayretini ortaya koyar. Hazreti Ömer bunun üzerine şu çarpıcı tespitte bulunur:

"Bu söylediğin şeyleri annen de senin için yapmıştı. Fakat o bütün bunları yaparken senin hayatta kalmanı ve yetişip büyümeni temin etmek için yapıyordu. Fakat sana gelince, sen annene hizmet ederken onun ne zaman öleceğini gözlüyorsun!"

Anne ve Babaya iyilik etmenin mükafatı

Ana-babaya iyilik etmek insanı Cennet'e götüren bir burak (binek) vazifesi görür. Cenneti kazanabilmek ve ona rahatça ulaşabilmek için mümin olmak ve ebeveynimizin gönlünü almak gerekiyor. Eğer onlar bizden razı olmazlarsa cennete ilk girenler arasında bulunmama gibi bir tehlikeyle karşı karşıyayız demektir. Çünkü onların rızasını almak Allah'ın rızasını almaktır. Onların gönüllerini kırmak Cenâb-ı Hakk'ın hatırını kırmaktır. Böyle davranan insanlar da cennete ilk giren insanlardan olma bahtiyarlığına eremeyeceklerdir. Müminlerin annesi Hz. Âişe'nin (radiyallahu anhâ) bize haber verdiği bir rivayete göre; Resûl-i Ekrem Efendimiz rüyasında Cennete girdiğini görmüş ve orada bir Kur'ân sesi işitmişti. Efendimiz cennetkilere, "Bu kimdir?" diye sorduğunda, "Hârise b. Nu'mân'dır." cevabını almıştı.

Bu sahabe Ensârdan olup Bedir, Uhud, Hendek savaşı başta olmak üzere bütün savaşlara katılmış gazi bir sahabidir. Sahabenin önde gelen fazilet abidelerinden biridir. Bütün bu üstün vasıflarına rağmen Peygamberimiz bu rüyasını anlattıktan sonra onun cennete giriş sebebini şöyle açıklamıştı: "İşte anne-babaya iyiliğin karşılığı böyledir."

Yaşlılara Hürmet Gösterme

"Küçüklerine şefkat göstermeyen, büyüklerine değer ve saygı göstermeyen bizden değildir." buyuran Peygamber efendimiz, dinimizde büyüklere saygı, küçüklere ise sevginin önemli prensip olduğunu vurgulamıştır. Yaşlılara karşı hürmet ifadeleri kullanmak, toplu taşıma araçlarında onlara yer vermek, bir toplumda önce onlara söz vermek, onların yanında ses tonunu yükseltmemek, saygı dışı hal ve tavırlarda bulunmamak, öncelik hakkını onlara vermek adaptandır. Herkes bir gün yaşlanacak. Yaşlılara hürmet eden kişi yaşlandığında da hürmet görür. Efendimiz: "Herhangi bir genç yaşlılığından dolayı bir ihtiyara hürmet ederse, yüce Allah da yaşlandığında ona hürmet edecek kimseler halk eder." (Tirmizi, Cihad 24; Ebu Davud, Cihad 70)

Unutmayalım ki, içimizdeki ihtiyarlar adeta bir paratoner vazifesi görmekte, onlar sayesinde rızığımız artmakta, bela ve musibetlerden uzak bir hayat yaşamaktayız: "Beli bükülmüş ihtiyarlar, süt emen bebekler, otlayan hayvanlar olmasaydı, belalar sel gibi üstünüze dökülecekti."

1.3b Arkadaşlık

Rebah b. Rebi söyle anlatıyor:

„Hazreti Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) ile birlikte bir savaşa çıkmıştık. Resulullah her üç kişiye bir deve vermişti. İki kişi deveye biniyor, üçüncüsü de deveyi çöllerde sürüyordu. Dağları inmekte iken Resulullah yanıma

geldi. Ben o sırada yürüyordum. Bana: "Rebah, yürüyorsun ha!" dedi. „Ben deveden indim. Şimdi sıra arkadaşlarımda.“ diye karşılık verdim.

Daha sonra Hz. Peygamber (sallallahu aleyhi vesellem) arkadaşlarımla yanına geldi. Onlar hemen deveyi çöktürerek indiler. Yanlarına varınca bana:“Şu deveye bin ve geri dönünceye kadar da inme, biz seni takip ederiz.“ dediler.“ „Niçin“, diye sordum. „Çünkü Resulullah senin için; „Doğrusu salih bir arkadaşın var. Ona iyi davranın.“ buyurdu“ diye cevap verdiler.“

Arkadaşlar, sevilen insanlar arasından seçilir. İnsan sevdiklerinin kusurunu görmez eksikliklerini fark etmez. Onun ahlakını benimser. Bunun için arkadaş seçerken dikkatli olmak gerekir. Rastgele bir arkadaş seçimi insanı felaketlere sürükleyebilir. Akıllı, Allahtan korkan, güzel ahlaklı insanlarla arkadaş olmaya çalışmalıdır. Kötü arkadaş, başkalarının bizim için beslediği iyi duyguları yok eder. Kötülüklerini bize de bulaştırırlar. Akılsız dost, akıllı düşmandan daha çok zarar verir.

İnsan sosyal varlık olduğu için arkadaş ihtiyacı vardır. O yüzden herkes iyi arkadaş edinmesi gerekir. Eskilerin şu sözleri ne güzeldir: Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim.“ „Üzüm üzüme baka baka kararır.“ „Gül, güller arasında yeşerir.“ „İyi arkadaş, güzel koku satan gibidir, hiç olmazsa kokusundan istifade edilir.“ „İyi arkadaş, insanı Cennete, kötü arkadaş da Cehenneme götürür.“ „Kötü arkadaş körükçüye benzer, hiç bir yanından rahatsız olmazsın, kokusundan hariç.“ Evet, her insan, arkadaşlarından iyi kötü mutlaka bir şeyler kapar.

Resul-u Ekrem (sallallahu aleyhi veselem) buyurdular ki:

"Mü'min, mü'min kardeşinin aynasıdır." (Tirmizî, Birr, 18)

"İnsan sevdiği kişi ile beraberdir." (Buhârî, Fezâilu Ashabi'n-Nebî, 7)

"İyi ve kötü arkadaşın hali, güzel koku satanla körük çekenin haline benzer: Misk satan, ya sana güzel kokusundan bir miktar hediye eder ya sen satın alırsın, ya da (hiç değilse onunla beraber olduğun sürece) güzel koku koklamış olursun. Körük çeken kimse ise, ya elbiseni yakar ya da (en azından) körüğün pis kokusundan rahatsız olursun." (Buhârî, Zebâih 31, Büyû' 38; Müslim, Birr 146)

Arkadaş

İnsan sosyal bir varlıktır ve sosyal çevresine muhtaçtır. Bu isin kritik noktası insanların, kendilerine iyi ve hayırlı arkadaşlar seçebilmesidir. **İyi arkadaş nedir ve nasıl olmalıdır?**

İnsan-i açıdan arkadaşların sadakati, saygısı, sevgisi ve vefası ön plana çıkar. Peki dini yönünden bir arkadaşın vazifesi nedir?

İyi ve hayırlı arkadaş, sizinle iken Allah tan bahseder ve yokluğunuzda Allah'a sizden bahseder.

Açıklama: Arkadaşlıklar aynı hedef, gaye ve yaşam tarzı üstüne kurulur. Biz, hedefimiz ve yaşam tarzımıza göre arkadaşlarımızı seçmemiz gerekiyor. Böylece arkadaşlarımız ile aynı dertleri paylaştığımız vakit gayemiz pesinde rahatlıkla koşabilir ve birbirimize destekçi bile olabiliriz.

Misal: Okul da iyi notlar hedefleyen arkadaşlar bizi iyi yönde etkiler. Dini hassasiyet gösteren kitle bize hassasiyet katar. Yani Helal bir çevre edinirsek, helal dairede kolaylıkla kalabiliriz.

Sahabe Efendilerimizden:

Ebu Hüreyre Hazretleri'nden nakledilen bir rivâyete göre: "Bir gün Hz. Peygamber'in (a.s.v.) huzuruna bir adam geldi. Açlıktan takatının kesildiğini söyledi. Resûlullah Efendimiz, hanımlarına bu adama bir şeyler vermeleri için haber gönderdi. Hanımları evlerinde sudan başka bir şey bulunmadığını söyleyince Resûl-i Ekrem (a.s.v.):

"Bu gece bu adamı kim misafir edecek?" dedi.

Bunun üzerine Ensâr'dan biri: (Ebu Talha olduğu rivayet edilmektedir)

"Ya Resûlallah, ben misafir ederim", dedi ve misafiri evine götürdü. Evde hanımına yiyecek bir şey bulunup bulunmadığını sordu. Hanımı da yalnız çocukların yiyeceği kadar bir şey bulunduğunu söyledi. O da:

"Öyleyse onları bir şeyle avut, sofraya gelmek isterlerse uyut. Misafirimiz eve gelince lambayı söndür, ona kendimizi de yiyormuş gibi gösterelim," dedi.

Sofraya oturdular. Misafir karnını doyurdu. Kendileri karanlıkta yiyormuş gibi davrandılar, kaşıklarını sofraya boş uzatıp, geriye boş çevirdiler ve aç yattılar..."

Sabah olunca ev sahibi, Peygamberimiz (a.s.v.)'ın yanına gitti. Resûlullah ona:

"Bu gece misafirinize karşı yaptığınız davranıştan Allah razı oldu." buyurdu.

Riyâzû's-Salihîn, Buhari, Müslim gibi önemli hadis kaynakları Haşir Suresi'nin 9. Ayetinin bu olay üzerine nazil olduğunu yazmaktadırlar. Ayet-i Kerime'nin meali şöyledir: "Muhâcirlerden önce, Medine'yi yurt ve iman evi edinenler, kendilerine hicret edip gelenlere saygı beslerler. Onlara verilen şeylerden dolayı nefislerinde bir kaygı duymazlar. Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, başkalarını kendi öz canlarına tercih ederler."

1.4 Görgü ve Saygı Kuralları (Adab-ı Muaşeret)

Yemek Yeme Adabı

Rabbimiz, Kuranı Kerimde biz kullarına verdiği nimetlerden yiyip içmemizi, ancak israf etmememizi ifade buyurmaktadır. Yemek yerken adap kabilinde şu hususlara azami dikkat edilmelidir:

1. Yemekten önce ve sonra mutlaka eller yıkanmalı.
2. Yemeği sağ elle yemeli, başlarken besmele çekmeli, önünden yemeli ve yemek bitince „Elhamdulillah“ denmeli...
3. Besmele unutulmuş olup yemek esnasında akla gelirse, “Bismillahi evveluhu ve ahirahu (baştan sona Bismillah)” denilir.
4. Yerken acele edilmemeli, yemek iyice çiğnenmeli, lokmalar peş peşe yutulmamalı.
5. Yemeğe önce yaşça veya mevkice büyük olan kişinin başlaması uygundur.
6. Önündeki yemeği soğutmamak için, yemeğin içine üflenmemeli. Başkalarında tiksinti uyandıracak hal ve tavırlarda bulunmamalı. Ağızda yemek varken konuşmamalı ve gülmemeli.
7. Başkasının lokmasına ve yediğine bakmamalı.
8. Yemeği yapana teşekkür etmeli. Sofra kurulurken ve kaldırılırken yardımcı olunmalı.

Selam verme Adabı

1. Bir topluluğun yanına girilirken konuşulmadan önce „es-selamu aleykum“ diye selam verilir.
2. İçinde insan olmayan bir yere girildiğinde „esselamu aleyna ve ala ibadillahissalihin“ denir.
3. Karşılaşıldığında selam verildiği gibi, ayrılırken de selam verilebilir. Zira Resuli Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem):“Sizden biriniz, meclise geldiği zaman selam verdiği gibi, ayrılırken de selam versin.” buyurmaktadır.
4. Karşılasan iki kişiden küçük olan büyüğe, az olan topluluk çok olan topluluğa, biniti üzerinde olanlar yayalara, yürüyenler oturanlara, arkadan gelenler önden gidenlere selam verirler.
5. Bir topluluğa verilen selama: „Ve aleykümüsselam“ diye içlerinden birisi karşılık verirse, diğerlerinden selam alma görevi düşer, ama hiçbiri karşılık vermezse, hepsi sorumlu olur.
6. Selam vermekte „merhaba“ lafzi da kullanılmıştır. Resuli Ekrem (sav) misafirlerine „merhaba“ demiştir. „Rahabe“ fiilinden gelen bu söz „Genişlik ve rahatlığa kavuştun, huzur içinde oturabilirsin“ manasındadır.
7. Selama hemen cevap vermeli, mümkün olduğunca cevabımızı selam verene duyurmalıdır.
8. Selam veren kişinin selamı duymamazlıktan gelinmemelidir.

Tuvalet WC Adabı

1. Tuvalete girmeden önce çorapların çıkarılması ve paçaların sıvanması.
2. Tuvalete sol ayakla girilmeli sağ ayakla çıkılmalıdır. Avret mahallimiz kibleye karşı gelmemeli.
3. Kapı ve muslukların açılıp kapanmasında sağ el kullanılmalı ve taharet işi sol el ile yapılmalı.
4. Oturarak küçük tuvalet yapılmalı. İçeride konuşulmamalı, dini mesele düşünülmemelidir.
5. Tuvaletten çıkarken görmek istediğimiz şekilde bırakılmalı.
6. Çıktıktan sonra eller ve ayaklar yıkanmadan salon ve odalara girilmemeli.
7. En az 40 adım atılmadan abdest alınmamalı.

Banyo Adabı

1. Banyo peştimal (şort) ile yapılmalı veya avret mahallimizi kapatacak giyeceklerle yapılmalı.
2. Banyo yaptıktan sonra banyo temiz ve güzel görünecek şekilde bırakılmalı.
3. Haftada bir tırnak, iki haftada bir koltuk altı ve avret yeri temizlenmeli.
4. Sol ayakla girip sağ ayakla çıkılmalıdır. Kibleye karşı ön ve arka tarafımız gelmemelidir.
5. Çamaşırlarımızı banyoda bırakmamalı. Banyoda konuşmamalı ve bir şey yememeli.
6. Lavabo ve ortalığın temiz, tertipli ve düzenli olarak bırakılmasına özen gösterilmeli.
7. Gusül abdesti almadan banyodan çıkılmamalı. Banyoda uzun süre durulmamalı.

8.Banyo misafirin olmadığı vakitler yapılmalı.

Konuşma ve Dinleme Adabı

- 1.Küfürlü ve argo kelimeler konuşulmamalı. Bilmediğimiz konularda rastgele konuşmamalı
- 2.Üstünlük taslayarak konuşmamalıyız. Konuşma ile tebessüm iç içe olmalı.
- 3.Dedikodu (Gıybet) olacak sözlerden kaçınılmalı. Bir büyüğünüz konuşurken patavatsızlık yapmamalı.
- 4.Kalp kırıcı sözler sarf etmemeli. Büyüklere siz diye hitap etmeli.
- 5.Birisi konuşurken ona saygısızlık etmemeli. Topluluk içinde başka bir grup teşkil etmemeli. (Fiskos yapmamalı)
- 6.Sadece başkalarını güldürmek için konuşmamalı. Konuşmalarımızın tümünde espriye yer verilmemeli.
- 7.Birisiyle konuşurken yüzüne bakarak konuşmalı. Alay edici ve küçük düşürücü konuşmalardan sakınmalıyız.
- 8.Lakap takılmamalı. Birisi konuşurken meclisten kalkmamalıyız.
- 9.Konuşmayı sonuna kadar sabır ve saygıyla dinlemeliyiz.

2. Doğruluk, Sadakat ve Emanet

2.1 Doğruluk

„Doğruluk, ahlâkî vasıfların tamamını kendisinde toplayan bir kavramdır. Bu vasfın anlaşılması ise doğru yolun anlaşılmasına bağlıdır. Öyleyse doğru yol nedir? Biz, her gün namazlarımızda günde en azından kırk defa okuduğumuz Fatıha sûresiyle Rabbimize, “Bizi doğru yola, Sana doğru varan yola ilet. Nimet ve lütfuna nail ettiklerinin yoluna ilet. Gazaba uğrayanların ve sapkınlarınkine değil.” diyerek O’ndan doğru yolu talep ediyoruz.

Ayet-i kerimeden doğru yolun Cenâb-ı Hakk’ın insanlara rehber olarak göndermiş olduğu peygamberlerin yolu olduğu anlaşılıyor. Dolayısıyla bizim için doğru yol, Efendimiz’in yoludur, yani İslâm yoludur. Doğru insan, Allah’ın emirlerine uyan, O’nun rızası istikametinde yaşayan ve insanların hak ve hukuklarına riâyet eden insandır.

Doğru yol, Efendimiz’in yolu olduğuna göre en doğru insan elbette Efendimiz’dir (sallallâhu aleyhi ve sellem). Bundan dolayı, doğru olmak isteyen bir mümin, Peygamber Efendimiz’in ahlâkını kendisine rehber edinmelidir.“

El-Emin (Okuma Parçası)

Efendimizin (sav.) otuz beş yaşlarında iken Kureyşliler yangın ve sel sularından zarar gören Kâbe’yi tamire karar verdiler. Bütün Kureyş kabileleri, aralarında kura çekerek tamir için işbölümü yaptı. Herkes malzeme teminine yardımcı olacak ve belirli bir miktar katılım payı ödeyecekti. Kureyşliler işbaşı yapmak için Kâbe’ye geldiler. Mekke ileri gelenlerinden biri şöyle seslendi:

“Ey Kureyşliler! Kâbe için vereceğiniz para temiz ve helâl kazanç olsun. Buraya haram sokmayın. Fuhuş veya faizden elde edilen veya zulüm ve haksızlıkla başkasından alınan hiçbir şeyi buraya bulaştırmayın.”

Nihayet Kâbe yeniden inşâ edildi. Ancak Hacerü’l-Esved’in yerine yerleştirilmesi hususunda anlaşmazlık çıktı. Çünkü bu şerefli görevi hiçbir kabile, başkasına bırakmak istemiyordu. Tartışma birkaç gün devam etti; hatta bu yüzden savaşmayı bile göze alanlar oldu. Nihayet Kureyş’in ileri gelenlerinden Ebû Ümeyye b. Mugîre, “Benî Şeybe kapısından Kâbe’ye ilk giren kimsenin vereceği karara uyulmasını” teklif etti. Kureyşliler bu teklifi benimseyip beklemeye başladılar. Kapıdan Hz. Peygamber’in girdiği görülünce orada bulunanlar: “İşte Muhammed, işte el-Emîn geldi!” diyerek memnuniyetlerini ifade ettiler. Hz. Peygamber, bir örtü getirterek Hacerü’l-Esved’i onun üzerine koydu. Ardından bütün kabile reislerinin iştirakiyle örtüyü kaldırdı. Konulacağı hizaya gelince de taşı kendi elleriyle alıp yerine yerleştirdi. Böylece Kureyşliler arasında çıkmak üzere olan bir çatışmanın da önüne geçilmiş oldu.

Doğruların yardımcısı Allah’tır

„Doğruluk, başkalarının maslahatını gözeterek, onlara doğru bilgi ulaştırmaktır. Doğru olmak, hem doğru söylemek hem doğru düşünmek hem de doğru davranış göstermektir. İnsan her işte doğru olanı bildirmeli, kendi zararına veya yakınları aleyhine olsa bile doğru sözü söyleyebilmelidir. Doğru sözlü olmanın verdiği güven duygusu, toplum fertleri arasındaki bağların çözülmesini, aralarındaki dayanışmanın kaybolmasını önler. Ayrıca doğru insan kendi kendisiyle çelişkiye düşmez. Kısacası yalancılıktan doğabilecek bütün psiko-sosyal problemlerin önü alınmış olur. Doğruluk, insanların iç dünyalarını huzura kavuşturur. Özellikle de mü’minlerin gönüllerini. Çünkü Allah, doğruların, doğru olanların yardımcısıdır.“

Okuma Parçası

„Bu hakikati ifade eden şöyle bir misal anlatılır:

Hasan Basri Hazretlerinin yaşadığı şehirde zalim bir vali vardır. Bu vali bir gün adamlarını göndererek kendisine rahatsızlık verdiğini düşündüğü Hasan Basri Hazretleri’ni yakalatmak ister. O da bir vakit ders verdiği Habib-i Acemi Hazretleri’nin kulübesine gelip saklanır. Valinin adamları gelip hışımla:

„Hasan Basri’yi (radiyallahu anh) gördün mü?“, diye sorarlar.

O gayet sakin:

„Evet“, der.

„Nerede?“

„İşte şu kulübemde.“

Adamlar kulübeye girer. Fakat bir türlü Hasan Basri Hazretleri’ni bulamazlar. Dışarı çıkınca tehdit edip:

„Ya şeyh, niçin yalan söylüyorsun?“, derler.

„Ben yalan söylemedim. Siz göremedinizse, benim suçum ne?“

Tekrar kulübeye girip ararlar. Fakat yine bulamayıp gerisin geriye giderler. Onlar gidince, Hasan Basri Hazretleri:

„Ey Habib! Biliyorum ki Rabb'im senin hürmetine beni onlara göstermedi. Fakat yerimi niçin söyledin, hocalık hakkı yok mudur“, der.

Hazreti Habib mahcup bir şekilde şu ibretli sözleri söyler:

„Ey Üstadım! Sizi bulamamaları benim hürmetime değil, doğru söylediğimizdendir. Çünkü bilirsiniz ki, doğruların yardımcısı Allah'tır. Eğer yalan söyleseydim, sizi de beni de götürürlerdi.“

Mü'min, verdiği sözde durur, emâneti yerine getirir, işini sağlam yapar, yalandan uzak durur, aldığı vazifeyi yerine getirir, emâneti ehline verir. Allah'a ibâdet ve itaatinde tam bir 'sadâkat' ahlâkı sergiler. Rabbine kalbinden bağlıdır. O'nun huzurunda O'nu kandırmaya, başkasına tapınmaya, ibâdetinde hile yapmaya yeltenmez.

Okuma Parçası

Abdulkadir Geylânî Hazretleri, küçük yaşta ilim tahsiline başlamıştı. Dokuz yaşında iken annesinden izin alıp Bağdat'a ilim tahsiline gitti. Giderken annesi oğlunun beline kırk altın bağlamış ve bazı nasihatlerde bulunup, " Oglum ne olursa olsun yalan söyleme." diye tembihte bulunmuştu.

Abdulkadir Geylânî, içinde bulunduğu kervanla birlikte Bağdat yolunda devam ediyordu. Bir vadiden geçerken kervanın önünü kırk kişilik eşkiya kesmişti. Eşkiya kervanda işlerine yarayan ne varsa aldı. Ayrılacakları zaman da içlerinden biri Abdulkadir Geylânî'ye:

“Senin neyin var?”, diye sordu.

O hic tereddüt etmeden:

“Belimde kırk altınım var”, dedi.

Eşkiya, üzerini bile aramaya lüzum görmedikleri çocuğun öyle söylemesine hayret etmişti. Onu alıp reislerinin yanına götürdüler.

Reis:

“Evladım biz seni aramayacaktık. Sen niye "Bende altın var." dedin ve başını derde soktun, dediğinde Geylânî Hazretleri:

“Ben dünya malı için anneme ve Allah'a verdiğim sözü bozmam”, diye cevap verdi.

Henüz dokuz yaşında bulunan bir çocuktan bu sözleri duyan eşkiya reisinin kalbi yumuşamaya başladı. Bir müddet, karşısındaki çocuğu ve kendi halini düşünen eşkiya reisi şöyle dedi:

“Arkadaşlar, ben şu andan itibaren bu zamana kadar yaptığım bütün günahlardan dolayı pişman oluyorum ve tevbe ediyorum. Bundan sonra da bir daha kötülük işlemeyeceğime söz veriyorum. Eğer siz bu işe devam etmek istiyorsanız başınıza başka bir reis bulun.”

Daha sonra alınan bütün malların geri verilmesini emretti. Reislerini dinleyen adamlar:

“Biz bu işe seninle başladık, seninle bitireceğiz. Madem sen vazgeçtin, biz de tevbe ediyoruz” dediler.

2.2 Yalan

Yalan sözle olduğu gibi yapılan işle de olur. Taşdığı niyetin bilgi ve fikrinin zıddını söylemek yani bir hakikatı ters yüz edip söylemek, sözle yalan olduğu gibi; söylediğini yapmamak, va'd ettiğini yerine getirmemek ve inandığı şekilde yaşamamak da, amel yönüyle yalandır.

Nitekim Abdullah b. Amr şu hadiseyi naklediyor:

“Annem beni bir gün çağırdı. Resulullah (sav.) de evimizde oturuyordu. Annem bana; -Gel, sana birşey vereyim dedi. Resulullah anneme dedi ki, -Ona ne vermek istedin? Annem, -Ona hurma vereceğim dedi. Bunun üzerine Resulullah şöyle buyurdu: -Dikkat et. Eğer sen bu çocuğa bir şey vermeyecek olsaydın, senin üzerine bir yalan (günah) yazılmış olurdu.” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 2/452).

Yalan Söylemek Niçin Büyük Günahdır?

Dinimiz yalan ve yalancılığı günahların en büyüklerinden birisi olarak kabul eder. Bir hadislerinde Peygamber Efendimiz (sav.): “Size büyük günahların en büyüğünü haber vereyim mi?” buyurur ve bunu üç kere tekrar eder. Sahabe efendilerimiz, “Evet.” deyince: “Allah'a şirk koşmak, anne-baba haklarına riayetsizlik, cana kıymak!” buyururlar. Ardından da “Haberiniz olsun! Yalan söz, yalan şahitlik.” diyerek yalanın da büyük günahlardan olduğunu üstüne basa basa tekrarlayarak ifade eder.

Yalan niçin büyük günahlar içinde ifade ediliyor? Çünkü yalan, pek çok büyük günahı tetikleyebilecek potansiyele sahip bir günahdır. Diğer büyük günahlar ise kendi başına müstakil bir günahdır. Ancak yalan neredeyse bütün büyük

günahlarla irtibatlıdır. Meselâ, büyük günahlardan birisi olan içkiyi içen kimse, şuurunu kaybettiği için yalan söylemeye hazır hâle gelir. Kumar oynayan, kaybettiklerini almak için yalana başvurur.“

Örnekleri çoğaltabiliriz. Rabbimiz Kur’ân-ı Kerim’de, “Yalan sözden sakınınız.” “Ey İman edenler! Allah’tan korkun ve doğru söz söyleyin.” buyurarak bu çirkin günah hakkında bizi ikaz eder. “Çünkü kizb (yalancılık), küfrün esasıdır, kizb nifakin (münafıklığın, iki yüzlülüğün) birinci alâmetidir, kizb Kudret-i İlâhiye’ye (Allah’ın gücü ve kuvvetine) bir iftiradır, kizb hikmet-i Rabbanîye’ye zıttır.

Yalanın küçüğü büyüğü olmaz. Yalan, yalandır. Küçük küçük söylenen yalanlar, zamanla insana yalancılığa götürür. Baştan küçümsenerek söylenen minik yalanlar, insanda alışkanlık hâline gelebilir. Neticede de o insan daha büyük yalanlar söylemeye başlar ve Allah katında yalancı hükmünü alır.

Efendimiz bir hadislerinde bu hakikati şöyle dile getiriyor:

“Yalandan sakının. Yalan insanı günaha, o da Cehennem’e götürür. Kişi durmadan yalan söyler ve yalan araştırırsa Allah katında yalancılardan yazılır.“

O yüzden bir mümin yalan konusunda alabildiğine hassas olmalı, yalana karşı tavır almalıdır.

Hocaefendinin yalana karsi hassasiyeti:

„Diyelim ki önümüzde duran bir kırmızı halı var. Konuşurken “mavi halı serili” demek açıkça bir yalandır. Çünkü söylediğimiz söz gerçeğe uygun düşmemiştir. Diyelim ki saat dokuza üç dakika var. O sırada birisi size saatin kaç olduğunu sordu. Siz de “Saat dokuz.” dediniz, işte bu bir yalandır. İşin doğrusu o esnada saatiniz kaç gösteriyorsa onu aynen ifade etmektir. Bir kısım beyanlar da vardır ki, onlar da gizli yalan sayılırlar. Meselâ, Allah rızası için yapılan işlerde, başkalarının kuvve-i mâneviyesini takviye adına anlatılan şeyler bazen abartılarak anlatılır; bu bir mübalâğadır ve zımnî, gizli yalandır. Hattâ bu gibi yalanlar, mübalâğalar gayretullaha dokunabilir, dolayısıyla da o işin bütün bütün bereketini de alıp götürür. Bundan başka da ruhlar ve ruhaniler de bundan ızdırap duyarlar. Kalbî ve ruhî hayat hazan görmüş gibi yaprak yaprak sararır ve solar. Şimdi eğer bir insan bu türden bile olsa. yalan söylüyorsa, o insanda münafıklıktan bir alâmet var demektir.“

Doğruluğun Neticesi (Okuma Parcasi)

Hz. Ömer bir gece hizmetçisi ile birlikte kıyafetini değiştirerek halkı kontrol etmek ve problemlerini bizzat dinlemek üzere dolaşmaktadır. Bir gece evlerinin kapisinin önünde bir bayanın kızına; kızım kalk süte su kat ve yarın onu satmaya hazırlan. Dedi.

Kızı: „Anneciğim Hz. Ömer’in süte su katmayı yasakladığını duymadın mı?“ dedi.

Annesi: „Kızım! Halife burada değildir, o bizi görür mü veya herhangi bir kimse bizi görür mü?“ dedi.

Kızı: „Ömer bizi görmezse, Allah bizi görür.“

Hz. Ömer, bu kızın sözünü ve davranışlarını çok beğendi ve hizmetçisine; “o kızı oğlu Asım’a eş olarak alacağını” söyledi. Daha sonra onu oğlu Asım’la evlendirdi. Bu gelinin bir torunu, en meşhur ve en adaletli halifelerden biri olan Ömer b. Abdulaziz’dir

Bir baska kissada ise;

Bir zamanlar kendi halinde bir tüccar vardı.. Bir gün kumaşları gemiye yükledi. Endonezya'ya gitti, oraya yerleşti. İşini orada devam ettirdi. Kumaşları kaliteliydi. Tam da halkın aradığı cinstendi. Kendisi de kanaat sahibi bir insandı. Kazancı az olsun, temiz olsun düşüncesindeydi. Bir gün geç geldi iş yerine. Eleman iyi bir kâr elde etmişti sattığı mallardan.

Merak etti, sordu:

„Hangi kumaştan sattın?“

„Şu kumaştan efendim.“

„Metresini kaç verdin?“

„On akçeye.“

„Nasıl olur?“ diye hayret etti,

„Beş akçelik kumaşı on akçeye nasıl satarsın? Bize hakkı geçmiş adamcağızın. Görsen tanır mısın onu?“

Eleman gitti, müşteriyi buldu, getirdi. Dükkân sahibi müşteriyi karşısında görür görmez, helâllik istedi ve fazla parayı müşteriye uzattı. Müşteri şaşırmişti. Böyle bir durumla ilk defa karşılaşılıyordu. „Ne demekti hakkını helâl et?“

Olay kısa sürede dilden dile dolaştı. Çok geçmeden kralın kulağına kadar vardı. Sonunda kral kumaş tüccarını saraya çağırdı. Kral sordu:

„Sizin yaptığınız bu davranışı daha önce biz ne duyduk, ne de gördük. Bunun aslı nedir?“

„Ben“, dedi tüccar, „bir Müslüman'ım. İslâm dini böyle emreder. Müşterinin bana hakkı geçmişti. Dolayısıyla kazancıma haram girmişti. Ben sadece bir yanlış düzelttim.“

Kral: “İslâm nedir, Müslümanlık nedir?“ gibi peş peşe sorular sordu. Birer birer sorularını cevapladı. Kral ilk defa duyuyordu böyle bir dinin varlığını. Fazla zaman geçirmeden İslâm'ı kabul etti. Daha sonra kısa süre içinde de halk Müslüman oldu.

270 milyonluk nüfusa sahip olan bugünkü Endonezya'nın Müslümanlığı kabul etmesindeki sır sadece beş akçelik kumaştı. Yapılan tek şey vardı sadece: İnandığı gibi yaşamak, sahip olduğu güzellikleri çevresiyle paylaşmaktı. Efendimizin müjdesi herkese açık: "Doğru ve güvenilir tüccar, kıyamet gününde peygamberler, sıddıklar (doğrular) ve şehitlerle beraberdir." Yani, asıl etkili olan söz dili değil, hal diliydi. Konuşmaktan çok yaşamaktı. Anlatmaktan ziyade davranış dilinin devreye girmesi idi.

Müslüman Sözü ve Özü Doğru Olandır

Bir arkadaşı Peygamberimiz (sav.)'den bir binek devesi ister. O (asm);

"Olur, seni bir dişi deve yavrusuna bindirelim" der. Arkadaşı şaşırarak, itiraz eder.

"İyi ama ey Allah'ın elçisi, ben dişi deve yavrusunu ne yapayım. Bir işime yaramaz ki."

"Bütün develer bir dişi devenin yavrusu değil midir?" şeklinde küçük bir saka yapmıştır. (Ebû Dâvud, Edeb 84, 92)

Müslümanın sözü gibi özü de doğru olmalı, o iç dünyasını da kötü duygu ve düşüncelerden arındırmalıdır. Daha açık bir ifadeyle müslüman düşündüğü gibi konuşmalı, konuştuğu gibi olmalıdır. Sözü ile özü arasında bir ayrılık olmamalıdır. Böyle olduğu takdirde olgun mümin olur ve çevresine güven verir. Özde doğruluğu şu hadis-i şerif ne güzel ifade ediyor:

Ebû Hüreyre (r.a.) tarafından nakledildiğine göre, Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

"İman ile küfür, doğruluk ile yalancılık, hıyanet ile emanet bir şahsın kalbinde birlikte bulunamaz." (İbn Hanbel, II, 349)

Bu açıdan sevgili Peygamberimiz (sav) dilin ve kalbin uyum içerisinde olmasını ve her ikisinin de istikamet üzere bulunmasını tavsiye etmektedir. Müslümanın sözü ve özü doğru olunca işi de doğru olmalıdır. Müslümanın işinde hile ve haksızlık olmamalıdır.

Ebu Hureyre'den (ra) gelen bir rivayet şöyledir: Peygamberimiz bir gün bir buğday yığınına görmüş, mübârek elini onun içine daldırırken buğdayın üst kısımlarının kuru alt kısımlarının ise yaş olduğunu fark etmiş ve buğday sahibine: "Bu ne?" diye sormuştur. Ekin sahibi: "Onu yağmur ıslattı, ey Allah'ın Resülü" deyince, Peygamberimiz: " O ıslak kısmı insanların görmesi için onu diğer buğdayların üstüne koysa idin ya. Bizi aldatan bizden değildir!" buyurmuştur.

2.3 Sadakat

Hak ve hakikate uygun olan söze Sıdk dendiği gibi; herhangi bir karşılık beklemeden ve her türlü garazdan (nefret) uzak olarak yapılan dostluğa ve gösterilen bağlılığa da Sadakat denir. Sıdk ve sadakat Peygamberlerde bulunması gereken beş temel sıfattan birisidir.

Arkadaşlıkta ve dostlukta sadakat şarttır. Kişinin dostunda en başta arayıp görmek istediği husus, onun sadakatıdır. Sadakatı olmayanın dostluğu olmaz. Hz. İbrahim (a.s.) muhtelif vesilelerle sadakatini gösterip ispat ettiğindendir ki, O'na Halil'ür-Rahman denmiştir. Nitekim Hz. İbrahim aleyhisselam ateşe atılacağı bir zamanda, yanına gelen meleğin yardımını kabul etmemiş ve "Allah'ın benim halimi bilmesi bana yeter." Demek suretiyle sadakatını göstermiş ve bu vesile ile Sadıkların makamlarının en yükseği olan Allah'ın kazasına razı olma mertebesini kazanmıştır. Bir başka seferde de, oğlu İsmail'i kesmekle imtihan edilen İbrahim aleyhisselam sadakatını böylesine ispat ettiğindendir ki; "O yüce kitapta olanlar arasında İbrahim'i hatırla ki O sıddık bir nebiydi" (Meryem, 19/41) gibi ayetlerde kendisinden çokça bahsedilmiş ve sadakatı anlatılmıştır.

Sadakat aynı zamanda bağlılık, metanet ve sebatı da ihtiva etmektedir. Nitekim, nebiler serveri daha ilk zamanlarında yani etrafında pek az insanın bulunduğu ve dünyanın bir düşman ateşi haline geldiği bir zamanda kendisine; davasından vazgeçmesi halinde başlara taç yapılacağı, en soylu ve en zengin birisiyle evlendirileceği, kendilerine reis yapılacağı vb. Son derece cazip ve caydırıcı teklifler yapıldığında O, birden irkilmış, gözünü kırpmadan sıdkını, sadakatini, sebat ve metanetini şu cümlelerle beyan etmiştir: "Allah'a yemin ederim ki amca! Güneşi sağıma Ay'ı soluma koysalar, beni bu vazifeden vazgeçirmeye çalışsalar yapamazlar. Ya Allah'ın emri yerine gelir yahut helak olurum. Fakat yine vazifemi bırakmam." (İbn Hişam, es-Sîretü'n-nebeviyye, Halebî, 1955, I, 265.)

Hz. Ebu Bekir Mi'rac hadisesi sabahı müşriklerin kendisine, "duydun mu dostun nelerden bahsediyor? Bir gecede nerelere gidip gelmiş? Bunları da kabul edecek misin?" Demelerine karşılık O hiç sarsılmadan; "Evet, şayet bunları O söylüyorsa doğrudur." Demiş ve sadakatini göstermiştir. Hatta bundan dolayıda kendisine SİDDİK lakabı verilmiştir. (İbn-i Hisam, II, 5)

Bir başka etkileyici kıssada ise Hz. Hubeyb Mekke'de şehit edilmek üzere iken müşriklerin kendisine: "Ne dersin, şimdi O peygamber burada olsaydı, senin yerine O'nu öldürse idik olmaz mı idi?" tüyler ürpertici tekliflerine karşı; "O'nun benim yerime öldürülmesi şöyle dursun, O'nun ayağına bir diken batacaksa, onun yerine benim gibi binlerce Hubeyb feda olsun." Demiş ve sadakatini göstermişti. (İbnül-Esir, el-Kâmil fi't-Tarih Tercümesi)

2.4 Emanet

Emanetin lügat manası: eminlik, birisine koruması için bırakılan şey. Eminliğin zıddı, hıyanet. Yani, emaneti korumamak, onu emanet edenin değil de kendi nefsinin arzu ettiği gibi harcamak.

Peygamberlere ait ikinci sıfat, emanet sıfatıdır. Bu kelime iman ile aynı kökten gelir. "Mü'min" inanan ve emniyet telkin eden insan demektir. Peygamberler, mü'min olarak zirve insan oldukları gibi, emin olma, emniyet telkin etmede de en baştadırlar. Peygamberlerin hepsi emin ve güvenilir insanlardır. Emanete asla hıyanet etmezler. Nitekim "Emanete hıyanet etmek, bir peygamberin yapacağı bir iş değildir." (Âl-i İmran, 3/161) âyet-i kerimesi bu hakikati dile getirmektedir.

Emanet, irade sahibine verilir. Kasaya koyduğunuz para için, "Paramı kasaya emanet ettim." demezsiniz. Demek ki, cansız eşya emanete muhatap olamıyor... Melekler de onlardan pek farklı değil. Onların vazifelendirilmeleri teklif ile değil, emir ile olur.

Allah tarafından bize birçok emanet verilmiştir. Mesela Vücutumuz: Her Müslümanın görevi bu emanete sahip çıkmak ve vücudunu korumak. Mesela gözünü haramdan sakınmak ve doğru yolda kullanmak. Ayaklarını, ellerini, burnu, kulakları vs. zararlı şeylerden uzak tutmak ve korumak. Aynı zamanda başka insanların verdiği emanetlere sahip çıkmakta çok önemli. Nasıl birisine bir şey emanet ettiğiniz zaman onu sağlam bir şekilde tekrardan geri almak istiyorsanız, bizim de aynı şekilde başka insanların emanetine sahip çıkmamız gerekiyor.

Efendiler Efendisi "el-Emin" idi

Zamanla duvarları yıpranan Kâbe, Kureyş kabilesi tarafından tamir edilip yenileniyordu. Kendi aralarında bir iş bölümü yapmışlardı. Bu şekilde kabileden her kabile Kâbe'nin inşâsına iştirak etmek şerefine ermiş oluyordu. Kabe'nin inşası bitmişti. Sıra Hacerü'l-Esved'i yerine yerleştirmesine gelmişti. Her bir aile bu şerefe kendilerinin nâil olmasını istiyordu. Bu yüzden aralarında tartışma çıkmış, mesele kavgaya, hatta birbirlerine kılıç çekmeye kadar varmıştı. Kan dökülmesi an meselesiydi. Neden sonra Kureyş'in en yaşlısı olan Ebû Ümeyye b. Muğire şöyle bir teklifte bulundu: Sabah olduğunda Safâ kapısından girecek ilk kişiyi hakem tayin edelim. Onun dediğini kabul edelim. Herkes bu teklifi makul bulup kabul etti. Sabah olmuştu. Gözler pür dikkat kesilmiş, kapıdan ilk girecek kişiyi bekliyordu. Bu sırada kapıdan Nebiler Serveri Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem)'in geldiğini görünce hepsi birden sevindiler. Çünkü onun doğruluğunda, dürüstlüğünde hiçkimsenin zerre kadar şüphesi yoktu. Bu yüzden O'na "el-Emin (kendisine güvenilen, itimat edilen, sadık olan)" diyorlardı. Efendimiz'e meseleyi arz ettiler. Allah Resûlü, bu büyük şerefin yalnız kendisine has olmasını istemiyordu. Oradakilerden genişçe bir yaygı istedi. Yaygı gelince Efendimiz, hacerü'l esved'i alıp yaygının üzerine koydu. Sonra her bir aile reisine yaygının bir ucundan tutmalarını rica etti. Bu şekilde hacerü'lesved'i konacağı yere taşımak şerefine her kabile nail olmuştu. Daha sonra kendisi yaygının üzerinden Hacerü'l-Esved'i alarak mübarek elleriyle onu yerine yerleştirdi.

Kendisine kırk yaşında peygamberlik gelmişti. Fakat O'nun kırk yaşına kadar yaşadığı nezh hayati adeta peygamberliğin alt yapısı gibiydi. O, Peygamberliğinden önce de doğruydı, sadıktı, güvenilirildi Peygamberliğinden sonra da. Onun lüğatinde yalanın yeri yoktu.

Peygamber efendimizi örnek olarak bizim de etrafımızdaki insanlara emin insanlar olduğumuzu hissettirmemiz lazım. Onlara güvenilir insanlar olduğumuzu, bize güvenebileceklerini göstermemiz lazım.

Konuyla ilgili ayet ve hadisler

“Biz, emaneti göklere, yere ve dağlara arz ettik. Onlar onu yüklenmeye yanaşmadılar, ondan korktular da onu insan yükledi. O cidden çok zalim, çok cahil bulunuyor.” (Ahzab, 33/72)

“Birbirinize bir emanet bırakırsanız, emanet bırakılan kimse o emaneti (zamanı gelince) sahibine versin ve bu hususta Allah'tan korksun” (el-Bakara 2/283)

“...Kim emanete hıyanet ederse, kıyamet günü, hâinlik ettiği şeyin günahı boynuna asılı olarak gelir” (Âl-i İmrân 3/161).

„Kitap Ehli içinde öylesi vardır ki, kendisine yük yük emanet bıraksan onu sana eksiksiz iade eder. Fakat öylesi de vardır ki, ona tek bir dinar para emanet etsen, üzerine varıp da başında dikilip durmadıkça onu sana iade edecek değildir. (Bu ikincilerin tavrı şundandır): Onlar, “Dinimizden olmayan, hele bizim gibi bir kitaba sahip bulunmayanlar hakkında ne yapsak mübahtır; bundan dolayı sorumlu olmayız.” iddiasındadırlar. Halbuki, (bu iddialarının hiçbir temele dayanmadığını) bile bile Allah hakkında yalan uydurmaktadırlar. (Al-i İmran, 75)”

„Emanete hıyanet etmek, bir peygamberin yapacağı iş değildir. Her kim emanete hıyanetle (ganimetten ya da kamuya ait hasıllattan veya maldan bir şey çalar, bir de bunu gizlerse), Kıyamet Günü, yaptığı bu hıyanetin vebaliyle gelir. Sonra, herkese (dünyada iken) işleyip kazandığının karşılığı eksiksiz ödenir ve hiç kimseye zulmedilmez, haksızlık yapılmaz. (Ali İmran, 161)”

Şüphesiz Allah, size emanetleri ehline (sahiplerine) teslim etmenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emrediyor. Bununla Allah, size ne güzel öğüt veriyor!.. Doğrusu Allah, işitendir, görendir. (Nisa, 4/58)

“Çocuklarınız arasında adaletli davranın, çocuklarınız arasında adaletli davranın.” (Ebu Davud, Buyu, 80)

“Her hak sahibine hakkını ver.” (Buhari, Savm, 51)

3. İman

3.1 İman

„İman Nedir?

İman, kelime mânâsı itibariyle, bir şeye tereddüt etmeden inanmak, güven vaad etmek, başkalarının emniyetini temin etmek, emin, güvenilir ve sağlam olmak gibi anlamlara gelir. Dinî literatürde iman, Allah'ın varlığına ve birliğine, Efendimiz Hz. Muhammed'in (s.a.s.) peygamber olduğuna, vahiyle Allah'tan alıp bize bildirdiği her şeyin hak ve doğru olduğuna hiç şüphe etmeden tereddütsüz inanmak ve kabul etmek demektir.“

İmanın Şartları

İmanın şartı 6 tanedir. İmanın, altı şeye inanmak olduğunu, Resûlullah (s.a.s.) bildirmiştir. İmanın şartları sırasıyla;

Allah'a inanmak

Meleklerle inanmak

Kitaplara inanmak

Peygamberlere inanmak

Ahirete İman

Kader ve Kazaya İman

Allaha İman:

Allahın varlığına ve birliğine, varlığının başlangıcı ve sonu olmadığına, Allahın yarattıklardan hiç birisine benzemdiğine, hiç bir şeye muhtaç olmadığına ve her şey ona muhtaç olduğuna inanmak.

Meleklerle İman:

“Melekler, Allah tarafından yaratılmış, erkeklik ve dişilikleri olmayan ve Allah'a itaatten ayrılmayan nuranî varlıklardır.”

Rabbimiz, Kur'ân-ı Kerim'de meleklerden bahseder ve onların varlığına inanmayı iman esasları içinde ifade eder:

“Peygamber Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, (buna) mü'minler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplara, peygamberlerine iman ettiler.” (Bakara, 2/285)

Kitaplara İman:

Dinî terminolojide kitap, Allah'ın, kullarından ne istediğini bildirmek ve bu konuda onlara yol göstermek üzere peygamberlerine vahyettiği sözlere ve bunun yazıya geçirilmiş şekline denir. Bu kitaplara ilâhî kitap ismi verilir.

Gecmisten günümüze kadar dört ilahi kitap indirilmiştir:

Tevrat (Hz. Musa)

İncil (Hz. İsa)

Zebur (Hz. Davut)

Kuran (Hz. Muhammet (s.a.s))

„Ey iman edenler! Allah'a, Resûlüne, gerek Resûlüne indirdiği, gerek daha önce indirdiği kitaplara imanınızda sebat edin...” (Nisa 4,136)

Peygamberlere İman:

Sözlükte, rehber, yol gösteren ve elçi anlamlarına gelen peygamber kelimesi, dinî terminolojide, Allah'ın kulları arasından seçtiği ve vahiyle şereflendirerek emir ve yasaklarını insanlara ulaştırmak üzere görevlendirdiği elçiye denir.

Rabbimiz, her Müslüman'a, herhangi bir ayırım yapmaksızın, bütün peygamberlere inanmayı farz kılmıştır. „Nitekim Peygamber de kendisine Rabbi tarafından indirilene iman etti, mü'minler de. Her biri Allah'a, meleklerine, kitaplara, peygamberlerine iman edip (şöyle dediler:) Allah'ın peygamberleri arasında bir ayırım yapmayız.” (Bakara, 2/285)

Ahirete İman:

Sözlükte son, sonra gelen, son gün anlamlarına gelen ahiret kelimesi, terim mânâsı itibariyle, kıyametin kopmasından başlayıp ebediyen devam edecek olan ikinci hayattır ki, ba's (öldükten sonra dirilme), haşr, hesap, mizan, şefa'at, sırat, Cennet, Cehennem gibi bütün olay ve aşamaları içine alır.

Âhiret hayatının gerçekleşmesinin en büyük delil ve teminatı, Cenâb-ı Hakk'ın kullarına olan vaadidir. Kur'ân, her nefsin öleceğini, ölümden kaçılmayacağını, öldürenin Allah olduğunu ve sonunda dönüşün yine O'na olacağını pek çok yerde vurgulayarak, öldükten sonra dirilişin, Allah'ın vaadinin bir gereği olduğunu bildirir.“

Kader ve Kazaya İman:

Kader Terim mânâsı itibariyle Allah'ın ezelden ebede kadar olacak şeylerin zaman ve yerini, niteliklerini ve özelliklerini önceden bilmesi ve takdir etmesidir. Kelime mânâsı emir, hüküm ve yaratma anlamlarına gelen kaza ise, Allah'ın ezelde takdir buyurduğu şeyleri zamanı gelince takdir ettiği şekilde yaratması demektir.“

3.2 Allah'a İman

İslam'da inanılması gereken esasların birincisi Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaktır. Allah inancı olmadan O'nun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve diğer iman esaslarına inanmak mümkün olmaz. Bunların hepsi Allah inancına bağlıdır. Akıl sahibi olup da ergenlik çağına gelmiş olan her insana düşen ilk görev, yaratıcısı olan Allah Teala'yı tanımak, O'na iman edip kullukta bulunmaktır. “O göklerin, yerin ve bunların arasındaki her şeyin rabbidir. O'na kulluk et ve O'na kullukta sabret. Hiç O'nun adıyla anılan birini biliyor musun?” (19/Meryem, 65)

Müslümanlar Allah'a Şöyle İnanır:

Allah vardır ve birdir. Varlığının başlangıcı ve sonu yoktur. Allah yaratıklardan hiç birisine benzemez. Allah'ın varlığı kendisindedir. O hiç bir şeye muhtaç değildir, bütün her şey ona muhtaçtır. Allah daima diridir. Her şeyi bilir, görür, işitir, dilediğini yapar. Allah sonsuz kudret (güç) sahibidir, yaratıcıdır, dilediğini yoktan var eder.

Allah'a böyle inanan kimse, hiç kimsenin görmediği bir yerde bile olsa ahlaksızlık yapamaz. Çünkü Allah'ın onu gördüğünü ve duyduğunu bilir ve ona göre hareket eder.

İslam'da inanılması gereken esasların ilki Allah'ın varlığına ve birliğine inanmaktır. Allah inancı olmadan O'nun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve diğer iman esaslarına inanmak mümkün olmaz. Bunların hepsi Allah inancına bağlıdır.

„Akıl sahibi olup da ergenlik çağına gelmiş olan her insana düşen ilk görev, yaratıcısı olan Allah Teâlâ'yı tanımak, O'na iman ve kulluk etmektir. “O, göklerin, yerin ve bunların arasındaki her şeyin rabbidir. O'na kulluk et ve O'na kullukta sabret. O'nun (CC) adını almaya layık başka birini biliyor musun? (19/Meryem 65)“

Bilimlerin Dilinden Allah'ın Varlığının İspatı

İslâm, hiçbir zaman, hiçbir meselede bilime ters düşmemiş, bilâkis onu teşvik etmiştir. Dinî kaynaklar bunun güzel örnekleriyle doludur. Allah'ın iki kitabı vardır: Biri Kuranı Kerimdir ki, "kelâm" sıfatından gelir, diğeri kâinattır ve "kudret" sıfatının eseridir.

İlim adamları, dine inansalar da, inanmasalar da kâinat kitabını okumakta ve Yaradanın eserlerini tefsir etmektedirler. Efendilerini tanımadan çalışan ve iş gören köleler gibi! Her bilim dalı, kendine has bir dil ile mütemadiyen Allah'tan bahsediyor. Meselâ, botanik ilmi, bize bir ağacın özelliklerini anlatır. Ağacın topraktaki gıdaları nasıl aldığını, yapraklara kadar nasıl taşıdığını, meyvelerin nasıl meydana geldiğini, büyümenin ne şekilde olduğunu gösterir. Böylece, karşımıza hücrelerden oluşan, kökü, gövdesi, dalı, yaprağı, çiçeği ve meyvesiyle mükemmel bir makine çıkar. Üstelik de canlıdır.

Şimdi insafla düşünelim: Bu harika makineyi akılsız, şuursuz, ilimden, iradeden ve kudretten mahrum basit bir toprak nasıl yaratır? Bitki âlimlerinin, dev laboratuvarlarda bile bir tek yaprağını yapamadıkları ilmî bir gerçekken, ağaç, başka bir ifadeyle odun, o harikulâde çiçekleri ve meyveleri nasıl yapar? Her bir ağaç o mûcizevî yaratılışıyla isimleri ve sıfatları sonsuz bir zatı ispat etmez mi?

Kezâ zooloji ilmi, aklımıza bir hayvanın iç dünyasının kapılarını açtı. Her hayvanın harikulâde birer fabrika olduğunu anladık. Zehirli sinek bal yapıyor. Elsiz böcek ipek dokuyor, dilsiz koyun süt üretiyor. İlim gösterdi ki, basit bir saman ve sudan, lâtif bir gıda olan sütü yapmak o akılsız koyunun işi değildir. Koyun, arı, ipek böceği ve benzeri bütün hayvanlar, ressamın fırçası, yazarın kalemi, marangozun çekici gibi birer âlettirler. Yaratmak fiilinin fâili ise, şüphesiz bu kâinatın da ustası olan Rabbimizdir.

Astronomi ilminin penceresinden bakarak, dünyanın uzaydaki hâlini gördük. Güneşin etrafında mermi hızıyla uçan dev bir tayyare (ucak) Kanatsız, motorsuz, pilotsuz, gürültüsüz ve olabildiğince büyük. Üstündeki yolcular ise gayet rahat seyahat etmekte. Çoğu zaman uçtuklarının bile farkında değiller. Bir yandan da dünya, kendi eksenini etrafında

dönüyor. Geceler, gündüzler ve mevsimler bu iki dönüşün ürünü. Güneşe yaklaşırsak tehlike, uzaklaşırsak tehlike. Güneşin çevresinde uçan sadece dünya da değil, diğer gezegenler de var. Onlardan birisiyle çarpışması işten bile değil. Fakat hiçbir aksaklık olmuyor, her şey yolunda gidiyor. Bu düzen milyonlarca seneden beri hiç bozulmuyor. Astronomi okuyan herkesin düşünmesi ve şu soruları kendi kendine sorması gerekmez mi: Bu hassas dengeyi kim kurdu? Dünyayı yaşanacak hâle kim getirdi. Pilotları da bulunduğu hâlde bazı uçakların çarpıştığı bir gerçekken, bu dev cisimleri çarptırmadan döndüren ve uçuran hangi ilim ve kudrettir?

Allah-u Teala bu konu hakkında Kuran-i Kerim de şöyle buyurmaktadır: Allah O'dur ki gökleri sizin görebileceğiniz bir direk olmaksızın yükseltti, sonra da arş üzerine kuruldu ve güneşle ayı emrine boyun eğdirdi. Bunların her biri belirli bir vakte kadar yörüngesinde dönüp duracaktır. O, tam bir nizamı koyduğu kâinatta her işi çekip çeviriyor, her şeyi idâre ediyor ve gerçeğin bütün işaret ve delillerini detaylarıyla açıklıyor ki, bir gün gelip Rabbinize kavuşacağınıza kesin olarak inanabilirsiniz. (Rad,2)

Hele, yaratıklar içinde biri var ki, o başlı başına bir mucizedir. Adına insan derler. Düşünür, hayâl eder, araştırır, anlar, sever, acır, nefret eder... Binlerce kabiliyetle donatılmıştır. Daha da önemlisi kendi varlığının şuurundadır. Kâinat onun idrakiyle ışıklanır. Bu muhteşem canlının ruh, kalp, akıl ve hayâl gibi manevî cihazları bir yana, maddî yapısı da bir sanat şaheseridir. Gözün en güzeli, elin en kullanışlısı, saçın en lâtifi, dilin en tatlısı, endamın en mevzunu, boyun en mutedili, uzatmaya ne hacet, her şeyin en iyisi ona verilmiştir.

Tıp ilmiyle anlaşıldı ki, vücudunun dışı gibi, içi de harikalar harikası. Tonlarca kan pompalayan kalbi, yemekleri kolayca sindiren midesi, kan temizleme makinesi olan akciğerleri, kilometrelerce uzunluktaki damarları, daha bilmem nesi ve nesile gerçek bir şaheser. Heykel, heykeltıraşını gösterebilir de, tıp ilmiyle mükemmelliği anlaşılan insan vücudu ustasını tanıtmazın, mümkün mü?

Kainatta Allah'ın varlığına dair bunlar gibi sayısız deliller vardır. Bu delillere de Kuran-i Kerim de sıkça dikkat çekilmiştir. Bu delillere karşı insanların bir cogunun ünsiyete düşüp, görmezlikten gelmesi Kuran-i Kerim de şöyle anlatılmaktadır.

Gökyüzünde ve yerde Allah'ın varlığını, birliğini ve kudretini gösteren öyle deliller var ki! Onlar, bu delillerle sürekli iç içe, yan yana bulunurlar, fakat üzerinde hiç düşünmeden tam bir aldırmaçlık içinde onlardan yüz çevirirler! (Yusuf, 105)

Allah'ın varlığının ispatı ve İmamı Azam (Okuma Parçası)

İmam-ı Azam Ebu Hanife daha küçük bir çocukken, yaşadığı Bağdat şehrine inançsız bir adam gelmişti. Adam kendine çok güveniyordu. "Kim bana Allah'ın varlığını ispat edebilir?" diye sordu. Oradakiler İmam-ı Azam'ı gösterdiler. İnançsız adam küçümseyen bakışlarıyla şöyle bir süzdü küçük bilgini ve dedi ki; "Hadi bakalım ispatlasın da görelim."

Büyük bir meraklı kitlesi toplanmıştı etrafında. Bu sırada İmam-ı Azam:

"Benim kitaplarım evde kaldı. Gidip onları getireyim önce", diyerek ayrıldı.

İmam-ı Azam uzun bir süre gelmedi. Ama herkes bu işin içinde bir gariplik olduğunu da seziyordu. Çünkü İmam-ı Azam dosdoğru bir insandır. Yalan söylemez ve sözünde durur. Gelmeyecekse mutlaka söyler, ya da haber gönderir, diye düşündüler. Böylece bir hayli zaman geçtikten sonra çıkıp geldi küçük bilgini.

İnançsız adam İmam-ı Azam'a sordu:

"Nerede kaldın? Yoksa Allah'ın varlığını ispatlayamam" diye mi korktun?

İmam-ı Azam gayet rahat ve soğukkanlılıkla cevap verdi:

"Hayır, böyle bir korkum yok. Çünkü Allah'ın varlığını ispatlamak çok kolay bir konudur. Ancak benim gecikmemin bir sebebi var. Benim evim karşı kıyıda. Biliyorsunuz, Bağdat'ın ortasından kocaman bir ırmak akar. Karşıya geçtikten sonra büyük bir sel ve fırtına çıktı. Tekrar dönmek için ne bir sandal, ne bir köprü kaldı."

İnançsız adam sordu:

"Peki, şimdi nasıl geçip geldin?"

İmam-ı Azam cevap verdi:

"İşte ben de onu anlatacağım. Geldim kıyıya, birde baktım ki, kocaman taşlar kıyıda yuvarlanıp atladı ırmağın içine. Üst üste atlayan taşlardan köprü ayakları meydana geldi. Bu arada havada kendi kendine uçan uzun tahtalar bu

ayakların üzerine örtüldü. Arkasından çiviler yine havada uçarak kurşun gibi saplanıp tahtaları ayaklara tutturdular. O sırada kıyıdaki toprak ayağımın altından kayarak bu tahtaların üstünü kapattı. Büyük ve rahat bir yol gibi, kocaman bir köprü meydana geldi. Ben de üzerinden yürüyüp geçtim ve geldim.” Herkes şaşkınlıkla bu sözleri dinlerken, inançsız adam dedi ki:

“Karşıma küçük bir bilgin diye akılsız bir çocuk mu çıkardınız? Bir yığın saçma ile uğraşacak vaktim yok benim. Bu çocuk koskoca bir köprünün kendi kendine oluştuğunu anlatıyor. Hiç yapan, çalışan olmadan köprü oluşur mu?” Bunun üzerine İmam-ı Azam, adama bakmış ve şöyle konuşmuş:

“Peki, bir köprü mü daha sanatlı ve büyüktür, yoksa dünya mı?”

“Elbette dünya çok daha büyük ve sanatlıdır.”

“Öyle ise dünyaya göre çok daha küçük ve sanatsız olan bir köprünün kendi kendine olamayacağını söylüyorsun da, bu muhteşem dünyanın nasıl kendi kendine oluştuğunu söyleyebiliyorsun?”

“Köprüyü bir yapan vardır, ustasız olmaz, diyorsun. Peki, bu dünyayı yaratan, yapan birisi olması gerekmez mi?” Adam bu sözler ve ispat karşısında çaresiz ve aklın ikna olmasıyla Allahın varlığını kabul etti.

3.3 Allah Sevgisi

İnsan kendisine küçük bir ikramda bulunan ya da iyilik yapan bir kişiye dahi, bu güzel tavrından duyduğu memnuniyeti hemen göstermek ister. Örneğin kendisini evinde ağırlayan, ikramda bulunan birine minnet duyar; özellikle de ev sahibi ince düşünceli biriyse ve söylenmesine gerek bırakmadan o kişinin her ihtiyacını eksiksiz bir şekilde karşılıyorsa... Bunun gibi, ciddi rahatsızlıkları olan bir insan da, doktorunun tedavisiyle şifa bulduğunda ona nasıl teşekkür edeceğini bilemez. Yine bir insan karşıdan karşıya geçerken, kendisini bir arabanın çarpmasından kurtaran kişiye hayatını borçlu olduğunu söyler, o kişiyi ödüllendirmek, ona olan minnettarlığını göstermek için elinden gelen herşeyi yapar.

Hasta ve muhtaç durumda olan bir insan, kendisine bakan, ihtiyaçlarını karşılayan kişiye, duyduğu minnet nedeniyle çok iyi davranır, saygı ve sevgi gösterir, yaptığı her iyilik için sürekli teşekkür eder. O kişiyi kesinlikle kırmak istemez. Her insan kendisine sürprizler yapan, güzellikler sunan, iyilikte bulunan kimseleri çok sever, onlara karşı saygıda ve ihtimam gösterme konusunda bir kusur etmemeye gayret eder. Ancak bazı insanların unuttuğu çok önemli bir gerçek vardır: Bir insanı sevindiren, onu ağırlayan, ona güzel rızıklar, nimetler sunan, hoşuna giden bir manzarayı yaratan, her sabah uyandığında ona tekrar hayatını bahşeden, onu tehlikelerden koruyan, hastalandığında ona şifa veren, ilaçları vesile ederek ağrısını veya acısını dindiren canlı ve cansız tüm varlıkların sahibi olan Allah'tır. Bu nedenle insan sahip olduğu nimetler ve karşılaştığı güzellikler nedeniyle, sevgisini, saygısını, minnet duygusunu, vefasını ve şükranını Allah'a yöneltmelidir. Bir insana yardımı için teşekkür ederken, o kişiye bu yardımı ilham ederek rahmetini ulaştırmanın Rabbimiz olduğu kesinlikle unutulmamalıdır. Allah bir ayetle şu şekilde bildirmiştir:

“Gerçek şu ki, göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır, diriltir ve öldürür. Sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımcınız yoktur.” (Tevbe Suresi, 116)

Güneşin yakıcı sıcağına mâruz kalan gölgeyi sever. Gölgeyi seven de ister istemez, gölge veren ağaçları sever. Kâinatta ne varsa, Allaha nisbetle, gölgenin ağaca nisbeti gibidir. Gölgenin varlığı ağacın varlığına bağlı olduğu gibi, her şey Allahın eseri olup, hepsinin varlığı, O'nun varlığına bağlıdır. Herkes, kendine iyilik edenini sever. Bir zengin, bütün mallarını birisine verse, "Bunları dilediğin gibi tasarruf et!" dese, bu ihsânı zenginden bilmek yanlış olur. Zengini ve o malı yaratan, seni zengine sevdiren, sana mal vermesinin zengin için hayır olduğu düşüncesini veren kimdir? Eğer zengin, seni sevmeseydi, malı sana vermekle, dünya ve âhirette hiç bir kazancının olmayacağını bilseydi, sana malının zerresini verir miydi?

Şu hâlde, Cenâb-ı Allah bu sebepleri yarattı. Demek ki insana asıl ihsânda bulunan, bu işe zengini vâsita edendi. Zengin, o malı sana vermekle peşin veya ilerisi için bir menfaat düşünmüştür. Seni minnet altına almak, kendini övdürmek, cömertlikle meşhur olmak, gönülleri kendine bağlamak, herkese kendini sevdirmek ve saydırmak gibi peşin menfaati vardır.

Ayrıca, âhirette çok sevâb kazanmak üzere ilerisi için yatırım yapmaktadır. Yoksa hiç kimse, malını boşu boşuna vermez, bir maksat için verir. Amacı sen değilsin. Sen onun maksadını yerine getirmek için bir vâsıtasın. Demek ki sana iyilik eden, sana değil, kendine iyilik etmiş olur. Sonra, o verdiğinden fazlasını beklemektedir.

Çünkü o, Allahın en az bire on veya bire yedi yüz, hattâ daha fazla vereceğini biliyor. Böyle bir ümidi olmasa sana bütün mallarını verir miydi?

İnsan, kendine faydası dokunmasa bile, iyilik edenleri sever. Kendine zararı dokunmasa bile kötülük edenlerden de nefret eder. O hâlde, bütün mahlûkatı yaratıp, onlara çeşitli ni'metler ihsân eden yalnız Allâhtır. Herkese iyilik eden de sevilir.

Kendine hiç bir faydası olmasa da insan, güzeli, güzelliğinden dolayı sever. Beş duyu ile de anlaşılmiyan; fakat kalb gözü ile görülen güzellikler de vardır. Güzel ahlâk, böyledir.

Allahın kullarına karşı şefkati

Genç veli ölüm döşeğinde ömrünün son dakikalarını yaşamaktadır. Hayatını hep ahirete göre yaşayan bir ailenin ferdi olduğu için ölüm korkusuna daha dayanıklıdır.

Ve babası da öyle bir evlada hakkıyla baba olmuş, bir başka Hak dostudur.

Baba oğula sorar:

“Evladım! Ahirette ne ile karşılaşmayı bekliyorsun?”

Sorudaki ima genç veliye tebessüm ettirir. Yani baba sormaktadır, “Acaba bahtına ne çıkacak? Rahmet mi, azap mı?”

Ölüm yolcusu son nefeslerinden birini daha aldıktan sonra cevap verir:

“Babacığım! Eğer öteki taraftaki durumuma annem karar verseydi acaba ne yapardı?”

Baba hiç duraksamadan:

“Evladım”, der, “annedir o, şefkatlidir. Günahına, sevabına bakmadan seni Cennet'in Firdevs'ne indirirdi.”

Ve bu cevap genç velinin dünya yaşamındaki son tebessümüne neden olur. Gözleri önce yaşarır, sonra ümitle, güvenle parlar, babasına döner:

“Ey babam! Benim Rabbim, bana benim annemden daha şefkatlidir.”

3.4 Ahirete İman

İmanın şartlarından beşincisi "Âhîret Gününe İnanmaktır." İnsanların ve diğer canlıların bir sonu olduğu gibi, üzerinde yaşadığımız dünyanın ve bütün evrenin de bir gün sonu gelecektir. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince görevli melek İsrâfil, "Sûr" denilen bir şeye üfürecek ve bundan çıkacak çok müthiş bir sesin tesiri ile (Allah'ın diledikleri dışında) bütün canlılar ölecek, yer ve göklerin düzeni bozularak kâinat yeni bir şekil alacaktır.

Kıyamet denilen bu olaydan bir süre geçtikten sonra Allah'ın emriyle İsrâfil, Sûr'a ikinci defa üfürecek ve bütün canlılar yeniden dirilerek "Mahşer" denilen toplanma yerine çağrılacaktır. Burada herkes Allah'ın huzuruna çıkarılacak ve dünyada yaptıklarından sorguya çekilecektir.

İnsan, dünyada ne ekmiş ise ahirette onu biçecek, ilâhî adalet yerini bulacak ve hiç kimse haksızlığa uğratılmayacaktır.

Ölüm

Her insanın dünyada yaşayacağı belirli bir süre vardır. Bu süre bitince insan ölür. İnsan, beden ve rûhun birleşmesinden meydana gelen bir varlıktır. Bedenimize canlılık ve hareket veren ruhtur. Allah'ın takdir ettiği zaman gelince ruh bedenden ayrılır. Ruhun bedenden ayrılması olayına “ölüm” denir. Ölüm, her insan için takdir edilmiştir. Bundan kurtuluş yoktur. Bu gerçek Kur'an-ı Kerim'de şöyle bildiriliyor: “Her canlı ölümü tadacaktır.” (Ankebut,57) ve “Nerede olursanız olun, sağlam kaleler içinde bulunsanız bile, ölüm size yetişecektir.” (Nisa, 78)

Ölüm, yok olmak demek değildir. Geçici olan dünya hayatından sonsuz olan ahiret hayatına geçiştir. Allah'a karşı görevini yapanlar için ölüm, daha yüksek hayata kavuşmak için açılan bir kapıdır.

Kabir

İnsanın ölümünden, kıyamet günü yeniden dirilmesine kadar geçecek olan zamana “kabir hayatı”; bu zaman içinde bulunacağı yere de "kabir" denir. İnsan ölünce bedeni çürür, toprağa karışır, fakat bedenden ayrılan rûhu ölmez. İnsan kabire konulunca Münker ve Nekir adındaki melekler tarafından sorguya çekilir. Sorulara doğru cevap verenler için kabir, bir istirahat yeri; cevap veremeyenler için ise azâp yeri olacaktır. Peygamberimiz (s.a.s.) Efendimiz kabrin durumunu şöyle açıklıyor: “Kabir (kişinin dünyadaki iş ve davranışlarına göre) ya cennet bahçelerinden bir bahçe, yahut cehennem çukurlarından bir çukurdur.” (Tirmizi-Kıyamet, 26)

Dünyada yapılan bazı ameller insanın kabirde azap görmesine yol açabilir. Bunlardan ikisine Efendimiz (s.a.s.) su hadisle dikkat çekmektedir.

Buhari ve Müslim, Abdullah b. Abbas (r. a)'ın şöyle söylediğini rivayet etmişlerdir: Rasulullah (s.a.s.) iki kabrin yanından geçti ve şöyle buyurdu: "Bu kabirlerde yatanlar azap görmektedirler. Ama büyük bir şeyden dolayı azap görmüyorlar." Rasulullah (s.a.s.) daha sonra sözüne şöyle devam etti: "Evet bunlardan birisi, insanlar arasında söz taşırdı. Diğeri ise bevbinden (idrarını üzerine sıçratmaktan) sakınmazdı." (Buhari, Vudu, 56)

Kıyamet

Daha önce de belirttiğimiz gibi, Allah'ın takdir ettiği zaman gelince, dört büyük melekten biri olan İsrail'in "Sûr" denilen bir şeye üfürmesi ile çok korkunç bir ses meydana gelecek, bu sesin etkisi ile bütün canlılar ölecek, kâinatta önemli değişiklikler olacaktır. Kâinatın bugünkü düzeni bozulacak, yer ve gökler başka şekil alacaktır. İşte bu büyük olaya "kıyamet" denilmektedir. Kıyametin ne zaman kopacağını yalnız Allah bilir.

Hesap, Mükâfat, Ceza, Cennet, Cehennem

Yapılan iyiliğe verilen karşılık "mükâfat"; işlenen kötülüğün karşılığı da "ceza"dır.

İnsanlar bu dünyaya imtihan edilmek üzere gönderilmiş, yapmakla yükümlü oldukları görevler kendilerine bildirilmiştir. Allah'ın emirlerini yerine getiren, yasak ettiği şeylerden sakınan ve insanlara iyilik yapanlar imtihanı kazanmış olacak ve karşılığında kendilerine büyük mükâfat verilecektir. Herkes dünyada yaptığı için karşılığını ahirette eksiksiz olarak görecektir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Kıyamet günü doğru teraziler kurarız: hiç bir kimse, hiç bir haksızlığa uğratılmaz." (Enbiya 47) "Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür." (Zilzal, 7-8)

Ahret Gününe İnanmanın Faydaları

Âhiret gününe inanmak insana sorumluluk duygusu kazandırır. Sorumluluk duygusu taşıyan bir insan davranışlarına dikkat eder.

Âhirete inanmak demek; öldükten sonra tekrar dirileceğimize ve dünyada yaptığımız işlerden Allah'ın huzurunda hesap vereceğimize, iyilik yapanların mükâfat göreceğine, kötülük işleyenlerin cezalandırılacaklarına inanmak demektir. Bu inanç insanı kötülük yapmaktan sakındırır, iyiliğe ve doğruluğa yönelterek ahlâk ve fazilet sahibi yapar. Bu inanca sahip insanlardan meydana gelen bir toplumda hiç kimse başkasına zarar vermez, herkes birbirinin hakkına saygı gösterir, elinden geldiğince iyilik yapar. Bu davranışlar kişiler arasında karşılıklı olarak sevgi ve güven duygularını geliştirir.

Âhirete inancı olmayanlar, ölüm anında gerçekleri görecek ve Allah'ın emirlerini yapmak için dünya hayatına geri dönmek isteyeceklerdir. Ancak iş işten geçmiş olduğu için bu istek kabul edilmeyecektir. Bu durum Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber veriliyor:

"Onlardan birine ölüm gelince: Rabbim! Beni geri çevir. Belki yapmadan bıraktığımı tamamlar, iyi iş işlerim, der."

Âhiret gününe inanmak insanı teselli eder, üzüntüsünü azaltır. Şöyle ki: Dünyada nice iyi insanlar, iyiliklerinin karşılığını görmeden; haksızlığa uğrayanlar hakkını almadan; nice zâlimler de cezasını çekmeden ölüp gitmektedirler. Haklı ile haksızın, iyi ile kötünün ayrılacağı ve herkesin yaptığı için tam olarak karşılığını bulacağı gün, ahiret günüdür.

Âhiret gününde ilâhi adalet yerini bulacak; iyilik yapanlara iyiliklerinin müfkâfatı bol bol verilecek; haksızlığa uğrayanlar eksiksiz olarak haklarını alacak; zalimlerin yaptığı yanında kalmayacak, hak ettikleri cezayı bulacaklardır. İşte bu inanç, insana huzur verir, üzüntülerini azaltır. Peygamberimiz şöyle buyuruyor:

"Kıyamet gününde insan dört şeyden sorguya çekilmedikçe Allah'ın huzurundan ayrılamaz:

- Ömrünü nerede geçirdiğinden,
- Vücudunu nerede yıprattığından,
- Malını nereden kazanıp nereye harcadığından,
- Bildiği ile ne amel ettiğinden" (Tirmizi, Kıyame 1)

Yeniden diriliş ile başlayan ve sonsuza kadar devam edecek olan zamana "Ahiret Günü" denir. İşte, bütün insanların öldükten sonra yeniden dirilmesine ve ondan sonra devam edecek olan sonsuz hayata inanmak, imanın en önemli esaslarındandır.

İbretlik bir Hikaye

Saf bir kişi, bir kuşluk vakti, koşa koşa Hazret-i Süleyman'ın adalet sarayına sığındı.

Yüzü gamdan, korkudan sararmış, iki dudağı mosmor kesilmişti. Hazret-i Süleyman, ona; "Efendi!Sana ne oldu?" diye sordu.

Adam; "Azrâil, bana öyle öfkeli, öyle kin güder bir gözle baktı ki..." dedi. Hazret-i Süleyman; "Peki." dedi. "Sen, şimdi benden ne istiyorsun?Onu söyle!"

Adam; "Ey canları koruyan büyük varlık!Rüzgâra emret de...Beni buradan Hindistan'a götürsün; belki kulunuz, oraya gidince canını kurtarmış olur."

Hazret-i Süleyman rüzgâra emretti. Rüzgâr da o adamı aldı, hemen deniz üstünden uçurarak Hindistan'ın iç taraflarında bir yere götürdü.

Ertesi gün dîvân kurulmuştu.Herkes, Süleyman'ın huzuruna gelmişti. Hazret-i Süleyman Azrâil'e dedi ki:

"Senin korkundan bana gelip sığınan, o müslümana, onu canından, malından, evinden, barkından ayırmak, avare etmek için mi öyle öfkeli baktın?"

Azrâil dedi ki:

"Ben ona öfkeli bakmadım. Ben onu, yol üstünde gördüm de, şaşırdım kaldım, bu sebeple ona, şaşkın şaşkın baktım. Çünkü, Cenâb-ı Hakk bana `Onun canını, bugün Hindistan'da al' diye buyurmuştu.

Şaşırdım da, kendi kendime dedim ki: Bu adamın yüzlerce kanadı bile olsa, onun bugün Hindistan'a varabilmesi çok uzak, çok zor'."

Ey yoksulluktan, ilâhî takdirden korkan ve ihtiraslarına kapılan kişi; sen, bütün dünya işlerini buna kıyas et, gözünü aç da, hakîkati gör.

Yeşil Elbise

Yolda karşılaştığımızda ezan okunuyordu.

"Gel seni camiye götürüyüm, dedim. Bugün Cuma biliyorsun."

"Sen de benim camiye gitmediğimi biliyorsun", dedi

"Biliyorum ama, sebebini gerçekten merak ediyorum."

"Ne bileyim olmuyor işte, dedi.Hem pantolonumun ütüsü bozulup, dizleri çıkar diye endişe ediyorum."

Gayri ihtiyari gülmeye başladım.

"Herhalde şaka yapıyorsun, dedim. Bunun için cami terk edilir mi?"

"Ciddi söylüyorum", dedi. "Giyimime ve özellikle yeşile düşkün olduğumu bilirsin."

Gerçekten öyleydi. Giydiği birbirinden güzel elbiseleri mutlaka yeşilin bir başka tonundan seçer ve her zaman ütülü tutardı.

"Peki, dedim. Hayatında hiç camiye gitmedin mi?"

"Çocukken dedemle birkaç kere gitmiştim", dedi. "Hem o yaşlarda dizlerim aşınacak diye herhalde endişe etmiyordum.Fakat artık camiye gidebileceğimi zannetmiyorum."

Söyledikleri beni son derece şaşırtmış ve bu konuyu açtığıma pişman etmişti. Daha sonra el sıkışıp ayrıldık. Onunla konuşmamızdan 2 ay sonra, kendisinin camide olduğunu söylediler. Hemen gittim. Bahçedeki namaz saflarının en önünde duruyordu ve üzerinde yine yeşiller vardı. Yavaşça yanına yaklaştım ve kısık bir sesle:

"Hani", dedim. "Camiye gelmeyecektin?"

Hiç sesini çıkarmadı. Çünkü musalla taşının üzerinde, yeşil örtülü bir tabut içinde yatıyordu.

3.5 Allah'ın zâtî ve subûâtî sıfatları

Allah'ın zâtî sıfatları şunlardır:

- 1. Vücut:** Var olmak demektir.
- 2. Kıdem:** Allah ezelidir.
- 3. Beka:** Allah ebedidir.
- 4. Muhalefetü'n-Lil-havadis:** Allah yarattığı hiçbir varlığa benzemez.
- 5. Kıyam Bi-nefsihi:** Allah Kendi zatıyla vardır.
- 6. Vahdaniyet:** Allah birdir.

- Allah'ın zati sıfatları anlamlarından da anlaşılacağı üzere, dış dünya ile yaratıklarla bir ilişkisi ve ortak paydası olmayan sıfatlardır. Mesela, Allah'ın bağımsız, kendinden başka vacibu'l-vücut olan varlığı gibi bir varlık yoktur. Keza,

kıdem sıfatı (başlangıcı olmayan) Allah'tan başka hiçbir varlık için söz konusu değildir. Diğer **zâtî sıfatlar da aynı şekilde Allah'ın zatına mahsus olup, başka varlıklarla ortak paydası olmayan sıfatlardır.**

Allah'ın subûti sıfatları şunlardır:

1. **Hayat:** Allah'ın diri olmasıdır.
2. **İlim:** Allah'ın her şeyi ezelde bilmesidir.
3. **İrade:** Allah'ın yapmak istediği her şeyde özgür ve bağımsız olmasıdır.
4. **Kudret:** Allah'ın her şeye gücünün yetmesidir.
5. **Semi / işitme:** Allah her şeyi işitir.
6. **Basar / görme:** Allah her şeyi görür.
7. **Kelam / konuşma:** Allah organa, sese ihtiyaç duymaksızın konuşur.
8. **Tekvin / yaratma:** Allah yoktan yaratır.

-**Allah'ın sübûti sıfatları**, zati sıfatları gibi diğer bütün varlıklardan tamamen ayrı ve şahadet alemindeki varlıkların tamamen ötesinde değildir. Mesela, **hayat** sıfatı, mahiyeti ve hakikatı itibariyle çok farklı olmakla beraber, insanlarda da vardır. Diğer bütün **subûti sıfatlar da aynı şekilde melek, cin ve insanlarla ortak paydası olan sıfatlardır.**

Bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi, **Allah'ın zati sıfatları ile sübuti sıfatları arasındaki fark şudur:**

Zati sıfatlar, Allah'a mahsus olup başka hiçbir varlıkla müşterekliği söz konusu değildir. Halbuki subuti sıfatlar - *mahiyet farkıyla da olsa*- insanlarda da bulunuyor. Örneğin: Allah Kadimdir, fakat insan kadim değildir. Buna mukabil Allah irade sahibi olduğu gibi insan da irade sahibidir. Tabii ki iki irade arasında fark vardır. Allah'ın iradesi sonsuz ve mutlakdır, insanın iradesi ise sınırlı ve kayıtlıdır. İnsanların iradesi Allah'ın iradesi sonucu var olmuştur.

Zati sıfatların başka varlıklarla bir ilişkileri yoktur. Örneğin: Allah'ın kadim/ezeli olması zat-ı akdesine mahsus bir durumdur. Buna mukabil, subuti sıfatların diğer varlıklarla da ilişkileri vardır. Örneğin: Allah'ın görmesi, kendi zatının dışındaki varlıkların vücuduyla ilişkilidir. Keza Allah'ın yaratması, yaratıkların hepsiyle ilişkilidir. Yani yaratılan varsa yaratmak da var, yaratmak varsa yaratılan da var demektir.

4. Peygamber Efendimiz

4.1 Efendimiz'in Ahlâkı

Efendimiz (sav), bütün in sanlığa ebedi saadeti müjdeleyen, Allah'a giden yolun nurani rehberidir. Görüldüğünde Allah'ın hatırlandığı zirve kuldur. Her hâlinde bir başkalık ve güzellik olan Peygamber Efendimiz (sav), örnek ahlâkıyla insanları kendisine hayran ve meftun eden yüksek ahlâkın temsilcisidir. Kur'ân-ı Kerim, Peygamberimiz'i, büyük ahlâk sahibi ve en güzel örnek şeklinde anlatır. O, öyle bir yüce ahlâk sahibidir ki, O'nun nuru sayesinde yolumuz aydınlanır, işlerimiz yoluna girer, hayatımıza bir düzen ve disiplin gelir.

İnsanımıza O'nu, hem de kendi kâmetine uygun anlatabilmek bizim için en büyük vazifedir. Zira insanlık O Sultanı anladığında ve O'nun ahlâkıyla ahlâklanıp O'na tabi olduğunda hakiki insanlığa erecektir. Peygamberimiz'e yakınlığıyla bilinen Hz. Enes b. Mâlik anlatıyor: "Allah Resûlü'ne on yıl hizmet ettim, bana hiç öf demedi. Yaptığım bir şey "Bunu niye yaptın?" yapmadığım bir şey için de "Bunu niye yapmadın?" demedi. Çünkü O, yine Enes b. Mâlik'in ifadesiyle, insanların en güzel ahlâklısı idi. Allah ve Peygamberi (sav)'i sevmenin, bu sevgiyi arttırmanın yolu onları tanımaktan geçer. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'a ve resulüne itaat ederse Allah onu, içinden ırmaklar akan cennetlere ebedî kalmak üzere yerleştirir. İşte en büyük başarı da budur. (Nisa13)

Peygamber Efendimizin (sav) Şefkati ve Merhameti

Çocuklara karşı şefkati ve merhameti

Şefkat Allah'ın yarattığı canlılara karşı insanda var olan acıma, merhamet etme duygusuna denir. Merhamet ise Şefkata yakın bir manası vardır, yani: Acıma, esirgeme, koruma, sevgi gösterme, yardım etme. İnsanı başkalarına iyilik ve yardım etmeye yönlendiren acıma duygusudur.

Peygamber Efendimiz (asm) her canlıya şefkat ve merhamet gösteriyordu. Bunun en canlı örneğini çocuklar üzerinde görüyoruz. Peygamberimiz'in çocuklara olan şefkati ve sevgisi bambaşka idi. Bir çocuk gördüğü zaman Peygamberimiz (asm)'in mübarek yüzünü neşe ve sevinç kaplardı. Onu tutar, kollarının arasına alır, kucaklar, okşar, sever ve öperdi.

Gördüğü ve karşılaştığı her çocuğa selâm verir, halini hatırlarını sorardı. Binekli bulunduğu zaman çocukları atın üstüne alır, gidecekleri yere kadar götürürdü. Çocuklarla arkadaşça konuşur, onların yanında çocuklaşır, anlayış seviyelerine göre sohbet eder, öğütler verirdi.

Çocuklarla o kadar içice olmuştu ki, bir defasında yarış yapan çocukları görmüştü de onların neşesine katılmak için birlikte koşmuştu. Peygamberimizin yetim çocuklarada apayrı bir şefkati vardı. Onlara çok yumuşak davranırdı. Kendisi de yetim olarak büyüdüğü için, yetimliğin ne kadar acı ve zor olduğunu biliyordu. Yetimlere olan merhametinden dolayı, devamlı olarak onları korur, haksızlığa uğradıkları zaman haklarını arardı.

On Gümüş

Cebinde on gümüş vardır. Medine çarşısından bir gömlek satın alır, dört gümüş verir. Kapıda bir fakir yeni aldığı gömleği ister, verir. Dönüp dört gümüşe ikinci bir gömlek alır. İki gümüşü kalmıştır. Az sonra yolda ağlayan küçük bir kız çocuğu görür. Yanına yaklaşır nedenini sorar. Küçük kız bir hizmetçidir.

"Ev sahibim bana un almam için iki gümüş vermişti, kaybettim." Cebindeki son iki gümüşü de ona verir:

"Ağlama, unu bunlarla alabilirsin." der. Hizmetçi kız yine de huzursuzdur. Bu seferde

"Eve geç kaldığım için beni dövmelelerinden korkuyorum."

Hz. Muhammed (asv) küçük kızın elinden tutar, önce unu alırlar. Sonra da küçük kızın hizmet ettiği eve giderler. Ev sahipleri akşam saatinde kapılarına gelen bu sürprizden şaşkın ve sevinçlidirler. O, küçük hizmetçiyi göstererek:

"Geç kaldığı için cezalandırılmaktan korkuyordu. Sakın onu dövmeyin." der.

Şaşkınlığını hala atamamış ev sahibi, cevap verir:

"Ey Allah'ın Elçisi! Sizin evimizi onurlandırmanıza neden olduğu için siz şahid olun ben onu azad ediyorum, artık hürdür." Hz. Muhammed (asv) bunun üzerine ellerini açarak Allah'a hamd eder:

"Allah'ım şu on gümüş ne kadar bereketli imiş. Onunla bana ve bir yoksula birer gömlek giydirdin. Bir kız çocuğunu sevindirdin ve hürriyetini kazanmasını sağladın."

Mekke'nin Fethi

Ordu Mekke'yi çepeçevre kuşatarak konaklamıştır. Gecedir her askere bir ateş yakması emredilmiş ve karanlık Mekke on bin ışıkla kuşatılmıştır. Ertesi gün sabah namazından sonra ordu harekete geçer. Mekkeliler gördükleri manzaranın heybetinden donup kalmışlardır. Efendimiz (sav) devesi Kisva'nın üzerinde görünür. Allah'ın kutsal ilan ettiği bir şehre ancak alçakgönüllülükle girilebileceğini göstermek için iki büklüm olmuş, başı eğrinin kaşına değmektedir.

Yıllar boyunca yaptıkları her çeşit zulüm, baskı, işkence ve düşmanlığın karşılıksız ve intikamsız kalmasına Mekke halkı bir türlü inanmamaktadır. Gerçekten kendilerine dokunulmayacağına ve intikam alınmayacağına emin olabilmek için Kâbe'deki putları henüz temizlemiş olan Hz. Muhammed (asv)'i Kabe'nin kapısında karşılayıp, önünü keserler. Çekingen utangaç ve ürkektirler. Hz. Muhammed (asv) eğik duran başların bu sessizlikleriyle ne demek istediklerini çok iyi anlamıştır. "Benimle sizin durumunuz, Hz. Yusuf'un kardeşleriyle durumu gibidir. O kardeşlerine nasıl *"Bugün size herhangi bir azarlama yoktur.*

Allah sizi bağışlasın. Zira O, merhametlilerin en merhametlisidir." dedi ise, ben de aynı şeyi söylüyorum. Gidin, serbestsiniz."

Akşama kadar bütün Mekke Müslüman olmuştur. Fakat Mekke'nin fethedileceği anlaşıldığı zaman, şehir dışına, uzaklara kaçanlar vardır. Bunlar Hz. Muhammed (asv)'i tanımayan, hiçbir şefkat ve bağışlama gücünün de kendilerinin affına yetmeyeceğine inanan "ağır suçlulardır." Bir tanesi Hz. Muhammed (asv)'in amcasının katili Vahşi'dir. Arkasından haberci gönderir, dönüp Müslüman olmasını ister. Vahşi ürkektir. Mektubunda:

"Ya Muhammed! Sen 'Kim adam öldürür, ya da Allah'a ortak koşar ya da zina ederse cezaya çarptırılır, kıyamet gününde azabı katmerleşir ve azab içinde hor ve hakir olarak ebedi kalır.' diye söylüyorsun. Hâlbuki ben bunların hepsini yaptım. Benim için hala bir kurtuluş yolu olabilir mi?" der. Efen dimiz cevap verir ama tatmin olmaz üç defa hal devam edince en son Zümer suresinin 53. Ayeti indirilir:

"De ki ey kendilerinin aleyhinde günah sınırını aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz O, çok merhametli, çok bağışlayıcıdır."

Vahşi: *"İşte şimdi oldu."* der. Mekke'ye gelir ve Müslüman olur.

İnsanlar sorarlar: *"Ey Allah'ın Elçisi! Bütün bu müjdeler sadece Vahşi için mi, yoksa hepimize mi?"*

O cevaplar: **"Hepinize!.."**

Önceki yıllarda, Bedir'de öldürülen yakınlarının intikamını almak için Medine'ye Hz. Muhammed (asv)'i öldürsün diye suikastçiler göndermiş olan Kureyş'in ulularından Ümeyye oğlu Safvan'da kaçaklardandır. Kendisini ikna edip, geri getirmek üzere, Hz. Muhammed (asv)'e suikastçi olarak gönderdiği Umeyr oğlu Vehb gönderilir. Yanında, Hz. Muhammed (asv)'in "dokunulmazlık" sözünün belgesi olarak verdiği sarığı da vardır. Safvan güvenir ve geri döner. Fakat henüz İslam'a hazır değildir. Hz. Muhammed (asv)'in karşısında durur. "Bana iki ay izin tanı. Dinini kabul edip etmemek için düşüneyim." der. Hz. Muhammed (asv) cevap verir. "İki ay değil dört ay izin, sana." Dört ay dolmadan Safvan kendi isteğiyle Müslüman olur.

Örnek kaçakların üçüncüsü, Bedir'de öldürülünceye kadar İslam ve Hz. Muhammed (asv) düşmanlığının başını çekmiş ve O'nun tarafından "Bu ümmetin firavunudur." diye tanımlanmış olan Ebu Cehil'in oğlu İkrime'dir. İkrime de çok şeyler yapmıştır. Öyle ki Hz. Muhammed (asv) onun hakkında da "Ondan çektığımı babasından çekmedim." diyecektir.

İkrime'yi ikna edip geri döndürme görevini de eşi üstüne alır. Yemen sahilinde, gemiye binmiş ve Afrika'ya geçmek üzereyken kendisini yakalar. Mekke'ye döndürür. İkrime'nin içeri girmekte olduğu söylenince Hz. Muhammed (asv) yanında oturan arkadaşlarını uyarır. "Sakin babası aleyhinde konuşup, kendisini rencide etmeyin."

İkrime içeri girer. Hz. Muhammed (asv) kendisini kucaklayarak karşılar.

"Süvari muhacir, hoş geldin." der. Yanına oturtur. Gördükleri, duydukları ve yaşadıkları karşısında şaşırın İkrime söz verir. "Ey Allah'ın Elçisi! Sen şahid ol bugüne kadar senin dinini engellemek yolunda harcadığım gayretin ve paranın

en az iki katını ona hizmet etmek için harcayacağım."İkrime sözünde durur. Yıllar sonra, Hz. Ömer (ra)'in halifeliği döneminde Orta Doğu'nun Müslüman oluşuna yol açan Yermuk savaşında bir yudum su içmeden şehid olan üç mücahitten biri de İkrime'dir. Vücudunda yetmiş tane kılıç yarası sayarlar.

4.2. Efendimizi Sevip Örnek Almalıyız

Allahü Teâlâ, rahmeti gereği kullarını hidayet yolunda tutmak ve doğruya sevk etmek için her dönemde, her mekâna peygamber göndermiş. Bu İlahi tatbikat son Peygamber Hz. Muhammed (sav) in gelmesiyle son bulmuştur. Daha önce gelen peygamberler Efendimiz(sav)'e hazırlık yapmışlardır.Hepsi O'nu haber vermiş, O'nu müjdelemişlerdir.

Hz. Peygamber'e iman etmek farzdır. Hz. Peygamber (sav)'e iman etmek İslâm'ın erkanından birisi, imanın da şartlarından bir şarttır. Bundan dolayı her müslümanın O'nun Allah tarafından gönderilmiş bir elçi olduğuna şehâdet etmesi, O'nun Rabbinden getirdiği her şeyi tasdik etmesi ve O'ndan gelen bütün sözleri ve fiilleri kabul ederek, O'nu hayatında kendisine örnek alması gerekir.

Hz. Peygamber'i sevmek, her mü'min için en gerekli taatlerden biridir. Zîrâ sevgili Peygamberimiz (sav), "Sizden birinize ben, kendi nefsinden, annesinden, babasından, çocuklarından ve bütün insanlardan daha sevimli olmadığı müddetce tam iman etmiş sayılmaz." Bu sevgi bir insanda gerçekleşmezse, o insan gerçek mü'min olamaz.

Şüphesiz ki insan, iyiliğin esiridir. Kalpler kendisine iyilik yapana karşı sevgi duymak üzere yaratılmıştır. Eğer bir insan, kendisine iyilik yapan bir insanı severse, ya ona bir hediye verir veya dar zamanında yardım eder. Bir kişi başka bir kişiyi sevince bunları yaparsa, o halde, bütün âlemlere hidayetle gelen, bütün insanlık için rahmetle gönderilen insanlara kitabı ve hikmeti öğreten, dünya ve ahiret saadetine kavuşma yolunu açıklayan bu yüce Peygamber'e karşı tutumumuz ne olması gerekir?

Hiç şüphesiz ki; Allah sevgisinden sonra sevgiye en lâyük olan Hz. Muhammed (sav)'dir.

Karanlıkta bir Işık

İrfan'ın babası kaptandı. Bir gün oğlunu da alıp gemisiyle denize açıldı. Bir gece şiddetli bir fırtına çıktı. İrfan çok korktu. Gök gürlüyor, şimşekler çakıyor, rüzgâr gürlü gürlü esiyordu. Geminin sallanması yüzünden her şey alt üst olmuştu. Gemiciler öteye beriye koşuyorlar, bağışıyorlardı.

Bir ara: -Pusula kırıldı kaptan! diye bağırdıklarını duydu. Babasının yanına koştu:

"Babacığım, pusula ne demek?"

"Yönümüzü bulmamıza yarayan bir âlet, oğlum," dedi babası.

"Kırılınca ne olur peki?"

"Yönümüzü bulamayız. Çok fena!"

Gece yarısına doğru fırtına dindi, ama ne yöne gittiklerini bilmiyorlardı. Kara görünmüyordu. Hiçbir yerde ışık yoktu. Birden sevinç çığlıkları kopunca İrfan güverteye fırladı.

"Nedir, ne oluyor?" "Deniz feneri, deniz feneri!"

"Babacığım, deniz feneri nedir?" Parmağıyla uzakları gösterdi. Işık bir yanıyor, bir sönüyordu. Babası:

"İşte deniz fenerinin ışığı oğlum", dedi. "Artık korkmana gerek yok. Nerede bulunduğumuzu biliyorum."

Merak ediyordu: "Nasıl anladınız bunu?"

"Deniz feneri sayesinde. Deniz feneri, denizcilerin en büyük dostudur. Yolumuzu onun sayesinde buluruz. Karanlıkta bize dost elini uzatıyor". Sonra sözlerine şöyle devam etti.

"Peygamberler de böyledir İrfan. Yolunu şaşırılmış insanlara doğru yolu göstermek için Allah tarafından gönderiliyorlar."

İrfan anlamıştı. Demek peygamberler, insanlara doğru yolu göstermek için Allah tarafından gönderiliyorlardı.

"Sağ ol babacığım, çok iyi anladım."

Efendimizin Hilmi (Yumuşak Huylu Olması) ve Affediciliği

Hilm, insanın, kendisini öfkelenmesi hâlinde, kontrol altına alması, intikam alma fırsatı doğduğunda affedici olması, hoş olmayan şeylere karşı sabretmesi mânâlarına gelir. Hilm, ağırbaşlılık, sabırlılık ve yumuşak huyluluk demektir.

Peygamberimiz, yumuşak huyluluğu ve affediciliği sayesinde her türlü cahiliye kabalığına karşı koyabilmiş ve paslanmış gönüllere girebilmiştir.

Hilm, Resûlullah'ın insanları İslâm'a davette kullanmış olduğu altın bir anahtar gibidir. O bu anahtarı en iyi bir şekilde kullanmış; onunla, son derece inatçı olan Mekke ve civarındaki insanları Allah'a davet etmiştir. Şayet Hz. Peygamber'in bu eşsiz hilmi olmasaydı, getirdiği gerçekleri insanlara bu kadar kısa bir zamanda ulaştırması ve neticeyi elde etmesi çok zor olurdu.

Efendimizin Gavresi Affetmesi

Bir yolculuk sırasında öğle molası vermişlerdir. Uzanıp, dinlenmek için arkadaşlarının kamp kurduğu yerden hayli uzakta bir ağacın gölgesini seçmiştir. Yattıktan bir süre sonra Gavres isminde, inançsız ve kendine dış bileyen bir kabile reisi tarafından fark edilir. Gavres'in kalbi sevinç ve heyecanla dolar. Bu gafil anından yararlanıp Hz. Muhammed'i (asv) öldürecek ve bütün Araplar arasında bitmez bir üne kavuşacaktır. Heyecanlı ama sessiz, parmaklarının ucuna basarak yanına kadar sokulur. Usulca uzanarak ağacın dalına asılı olan Hz. Muhammed'in (asv) kendi kılıcını alır ve olayın farkında olmayan, gözleri kapalı Hz. Muhammed'in (asv) boğazına dayar. Soğuk çeliğin temasıyla gözlerini açan Hz. Muhammed (asv) başucunda gururla sırttan Gavres'i görür. Gavres ise artık zaferinden emin, bu anın zevkini çıkartmak ister. Şımarık bir tavırla sorar:

"Ey Muhammed, şimdi seni benim elimden kim kurtarır?"

Görünüşte haklıdır da, çünkü elindeki kılıcı iki santim itmesi Hz. Muhammed (asv) için dünya hayatının sonu anlamına gelecektir. Fakat O'nda (asm) hiçbir heyecan ve korku eseri görülmez. Gavres'in sorusuna; "Allah!.." diye haykırarak cevap verir.

Ve o anda "Allah" nidasının dehşeti karşısında, Gavres tepe üstü, yere yuvarlanır, elindeki kılıç fırlar gider. Sonra onun kendini toplamasına fırsat vermeden hızla kalkan Hz. Muhammed (asv), kılıcını alır ve hala sırtüstü yatmakta olan Gavres'in boğazına dayar. Az önceki durum şimdi tam tersine dönmüştür. Mütebessim ve sakin bir şekilde sorar:

"Ey Gavres! Şimdi benim elimden seni kim kurtaracak?"

Ne yazık ki Gavres'in "Allah", deme şansı yoktur. Çünkü o inançsızdır. Fakat son derece zeki bir insan olduğunu verdiği cevapla da kanıtlar: *"Ey Muhammed! Herkes kendine yakışanı yapsın."*

Hayat kurtaran bu zeki cevap karşısında Hz. Muhammed (asv) kılıcını geri çeker ve: "Haydi git, serbestsin." der.

Kişinin Hatasını Yüzüne Vurmazdı

Allah Resûlü muhatabını asla mahcup etmezdi. Bazı hatalara göz yumar, beğenilmeyen hareket ve davranışta bulunan olsa bile onu mahcup etmez, hatalarını yüzüne vurup utandırmazdı. Hiç kimseyi kusurları sebebiyle -bilhassa başkalarının yanında- küçük düşürmezdi. Peygamber Efendimiz muhatablarına karşı son derece yumuşak ve müsamahalı davranırdı. Allah Resûlü, yanında oturan bir kimsenin net olarak anlayabileceği şekilde, tane tane konuşurdu. Kötü söz söylemez, çirkin iş yapmazdı. Sokakta bağırmas, kötülüğe kötülükle karşılık vermez, insanları rahatsız edici hâl ve tavırlarda bulunmazdı.

Hediyeleşmeye Önem Verirdi

Peygamberimiz, hediyeleşme üzerinde ısrarla durmuştur. Hediyeleşmenin sevgiyi artırdığına dikkat çeken Peygamberimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) hem hediye alır hem de karşılığında bir şeyler hediye ederdi. Hediyeleşmenin insanları nasıl birbirine yaklaştırıp sevdirdiğini anlatmak için de: "Hediyeleşiniz; zira hediye, kalpteki kin ve nefreti yok eder." buyurmuştur. Verilen hediye küçük görülmemesini ve kabul edilmesini istemiştir. Peygamberimiz, hediyeye mutlaka karşılık verilmesini tavsiye etmiştir: "Kime bir hediye gelirse, karşılıktaki bulunsun. Verecek bir şeyi olmazsa senâda bulunsun. Kim senâda bulunursa teşekkür etmiş olur. Kim de (senâ etmez) ketmederse nankörlük etmiş olur." Peygamberimiz özellikle kendisine gelen heyetlere hediye vermeyi ihmal etmezdi. Bu tarz hediyelerin öneminden dolayı ölüm döşeğinde şu tavsiyede bulunmuştu: "Size gelecek heyetlere, benim yaptığım şekilde hediye verin." Çünkü kendisi hediyeyle pek çok gönle girmiş ve hediyeyi İslâm'ın anlatılması ve sevdirmesinde önemli bir vesile olarak kullanmıştır.

Enes (r.a.) diyor ki:

“...Resûlullâh bir gün beni bir yere göndermek istedi. Ben: «Vallâhi gitmem.» dedim. Hâlbuki içimden gitmeye karar vermiştim. Çünkü emri veren Allâh'ın Nebîsi idi. Yola çıktım, sokakta oynayan çocukların yanlarına vardım (ve orada oyalandım). Derken Allâh Resûlü arkamdan gelerek ensemden tuttu. Dönüp baktığımda gülümsüyordu.

Enescik! Söylediğim yere gittin mi?» diye sordu.

–Hemen gidiyorum yâ Resûlallâh!» dedim.”

Bana ne kızdı ne vurdu ne de kötü bir söz söyledi çünkü o çok hilm sahibiydi.

4.3. Sahabenin Efendimiz Sevğisi Nasıldı?

Medineye hicret başlamış, Efendimiz ve Hz. Ebu Bekir buluşmuş yola çıkmışlar. Ancak müşriklere izlerini kaybettirmek için önce saklanmayı düşünmüşlerdir. Hz. Ebu Bekir (ra) Efendimizin kah önünde, kah arkasında yürüyordu. Allah Resulü onun bu hareketini fark edince: „Ey Ebu Bekir! Niçin böyle yapıyorsun?“ diye sordu. Hz. Ebu Bekir: „Ya Resulallah! Sizin hakkınızda endişe ettiğim için böyle yürüyorum.“ dedi.

Nihayet Sevr mağarasına ulaştılar. Hz. Ebu Bekir: „Ya Resulallah! Ben mağarayı temizleyinceye kadar, siz burada bekleyin.“ dedi ve mağaraya girdi. Mağaranın içini temizleyip haşerat ve yılan deliklerini gömlegini üstünden çıkartıp parçalayarak bu delikleri tıkamaya başladı. Az sonra bütün delikleri tıkamış fakat yere yakın nokta da ki birine gömlek parçası yetmemişti. Bu son deliği de ayak tabanı ile kapattıktan sonra Resulullahı içeriye davet etti. Çok yorgun düşmüş olan sevgili peygamberimiz, arkadaşının dizine başını koyarak uyumaya başladı.

Efendimiz uyurken bir yılan, dışarıya çıkacak başka hiçbir delik bulamayınca içeriden Hz. Ebu Bekir'in ayağını soktu. Ebu Bekirin canı öylesine yandı ki kendini ne kadar sıktıysada zehrin etkisinden göz yaşlarını tutamadı. İstemeden akan damlalardan bir ikisi de Efendimizin de mübarek yüzünü ıslattı. O, hemen uyandı ve mağara arkadaşına niçin ağladığını sordular. „Yılan“ dedi Hz. Ebu Bekir. „Ayağımı yılan soktu, ya Resulallah“. Sevgili peygamberimiz, yaraya tükürüklerinden birazcık sürdüler; acı derhal dindi.

Evet, Sahabenin Efendimize karşı sevgisi o kadar büyükdü ki acılar içinde kıvransalar bile Efendimizi rahatsız edecek en küçük hadiseleri dahi belli etmemeye çalışırlardı.

Efendimizi Taifde taş yağmuruna tutan çocuklara yanındaki Sahabe Efendimiz Hz. Zeyd (ra) “Ne olursunuz atmayın!” diye yalvarırken, diğer yandan da iki kolunu açıp siper olarak O'nu olabildiğince yağın taş ve tükürük yağmurundan korumaya çalışır. Ve Hz. Zeyd'in asıl canını yakan taşlar vücuduna isabet edenler değil etmeyenlerdir. Çünkü onlar Hz. Muhammed'e (sav) isabet etmektedir.

Haydar ı kerrar Hz. Ali, Efendimiz hicret ederken onu öldürmek isteyenlerin geleceğini bile bile Efendimizin yatağına onun yerine yatar her kabileden usta savaşçıların ellerinde mızrak ve kılıçlarla gelmesine karşı o Efendimize bir şey olmasın diye kendini feda eder ve böylelikle Efendimizin kurtulmasını sağlar.

Abdullah b. Hişâm, Hz.Ömer (r.a)'ın bir gün Peygamber (s.a.v)'e şöyle dediğini rivayet etmiştir:

“Ey Allah'ın Rasülü sen bana, nefsim hâriç her şeyden daha fazla sevimsin”.

Hz. Peygamber (s.a.v) ise O'na “Hayır ey Ömer, nefsim elinde olan Allah'a yemin olsun ki; sen beni nefsimden de daha fazla sevmedikçe gerçek iman etmiş olamazsın” demiştir.

Hz. Ömer (r.a)'da O'na; “vallâhi şimdi sen bana nefsimden de daha fazla sevimsin” dediğinde, Hz.

Peygamber (s.a.v); “şimdi imanının kemâle ermiştir ey Ömer” demiştir.

Efendimizin Nezaketi ve Müsamahası

“Hz. Peygamber (sallâhu aleyhi ve sellem) biriyle karşılaşıp konuşmaya başlayınca o zat yüzünü çevirmedikçe o kimseden yüzünü çevirmezdi. Biri ile karşılaşır da elini tutunca, adam elini bırakmadıkça, elini çekmezdi. Ashabı ile otururken ayaklarını asla uzatmazdı.” Efendimiz, konuşurken karşısındakinin gözlerine bakardı, konuşması hep yumuşak ve tane taneydi. Sesi yükselmezdi, kötü söz söylemezdi, kimseyi kırmaz, incitmezdi. Söz verdiği zaman mutlaka sözünde dururdu. O, Muhammedü'l Emin'di.

Konuşanın sözünü kesmez, konuşmasını yarım bırakmazdı. Muhatabı çocuk bile olsa kendisine bir şey sorulduğunda, tane tane ve yumuşak bir sesle cevap verirdi. Yüksek sesle konuşmaz, kahkaha ile gülmezdi. Sessizce tebessüm ederdi, bazen gülerken mübarek dişleri görünürdü. Sahabe onu, “Sukûtları uzun, gülmeleri kısa olurdu” diye anlatıyordu.

Peygamberimiz, insana öncelikle insan olduğu için değer veriyordu. Bunun en güzel ve çarpıcı örneklerinden biri şudur: Bir gün Hz. Peygamber sahabeden bir grupta otururken yakınlarından bir cenaze geçmiş ve Peygamberimiz cenazeyi görünce ayağa kalkmıştı. Yanında bulunanlar, onun bir Müslüman cenazesi olmadığını, Yahudi cenazesi olduğunu söyleyerek, ‘ayağa kalkmanız gerekmezdi’ demek istemişlerdi. Onların bu sözü üzerine Hz. Peygamber: “Müslüman değilse insan da mı değil?” cevabını vermişti.

Peygamberimiz misafire ikram etmeyi sever ve teşvik ederdi. Misafirlerini en iyi şekilde ağırlayan ve onlara ikramda bulunan Peygamberimiz misafire ikram etmeye teşvik etmiş ve misafirini ağırlamayanda hayır olmadığını söylemiştir. Diyebiliriz ki, onun sofrasından misafir hiç eksik olmazdı. Hz. Aişe (ra), onu şöyle anlatıyordu:

“Rasûlullah’tan daha güzel ahlaka sahip hiç kimse yoktur. Ashabından ve ailesinden birisi kendisine seslenince, “buyurun” diye karşılık verirdi.” Buyur ederdi, davet edilince buyurur giderdi.

Allah Rasûlü, incelik timsaliydi. Onun misafirleri, bahtiyar misafirlerdi. Kendisini ziyarete gelenlere ikramda bulunur, misafirine kendisi hizmet ederdi. Oturmaları için çok kere hırkasını serer, onları kendi hırkasının üzerine oturturdu. Bazen de altındaki minderi misafire verir, üzerine oturması için işaret eder, kendisi yerde otururdu. Namaz kılarken birisi gelip otursa, namazı uzatmaz kısa keserdi.

Efendimiz, insana, hayvana, eşyaya karşı aynı incelikle muamele ederdi. Hz. Aişe “onun sertçe bir eşyaya bile vurduğunu görmedim” derdi. O, nezaketi sadaka vermek gibi değerli bir amele eş gören Nezaket Peygamberiydi. Mübarek yüzü mütebessimdi, teşekkür etmeyi severdi. “Halka teşekkür etmeyen, Hakk’a da şükretmez” buyurmuştu.

“Din kardeşinin kabına su doldurman sadakadır. Güler yüzlü olmak bir sadakadır. Yol sorana yol göstermek sadakadır. Güzel söz sadakadır.”

“Allah Rasûlü, kendisinden bir şey istendiğinde, o şeyi yapmak isterse ‘tamam’ derdi. Yapmak istemediği bir şey karşısında ise susar, cevap vermezdi. Onun kendisinden istenen bir şey için ‘hayır’ dediği olmamıştır.” Medineli bir çocuk gelir, Allah Rasûlü’nün elinden tutar, O’nu istediği yere götürürdü. Rasûlullah çocuğa “gitmem” demezdi.

Efendimiz, kabalık ve edepsizlik içeren davranışların, çirkin ve argo konuşmaların Yüce Allah’ın nefretle karşıladığı hususlardan olduğunu ifade ederdi. “İnsanın hatalarının çoğu dilindedir” buyurdu. Kaba ve sert konuşmaz, konuşması kimseye bıkkınlık vermezdi. O insanların en zarif olanıydı, buna rağmen “Allah’ım! Ben bir insanım. Hangi Müslümana ağır ve incitici konuştuyusam bunu, onun için arınma vesilesi kıl” diye dua ederdi.

Muhtaçları Sevindirirdi

Hz. Bilal’i (radiyallahu anh), Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem)’in müezzini olarak biliriz. Halbuki Hz. Bilal’e (radiyallahu anh) Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) tarafından verilmiş bir başka görev vardır ki; o da gelen ziyaretçilerle ilgilenmesidir. Hz. Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) bir Müslüman’ı zor durumda gördükçe Hz. Bilal’i çağırır, onun yiyecek ve giyecek ihtiyaçlarını gidermesini emrederdi. Hz. Bilal (radiyallahu anh), ihtiyaçlarını giderecek bir şey bulamazsa borç bulur, bu vazifeyi ifa ederdi. O borç da sonradan ödenirdi. Bir keresinde bir muhacir kafilesi çıplak ayakla ve üstlerinde sadece yalın bir elbise olduğu halde Efendimiz’in (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanına gelmişti. Allah Resûlü (sallallâhu aleyhi ve sellem) bunların hâline üzülmüş, Hz. Bilal’dan (radiyallahu anh) ezan okumasını istemiş, cemaat toplandığında bu muhacir insanlara yardım edilmesi çağrısında bulunmuştu. Sahabiler de bu çağrıya kulak vermiş ve onları giydirecek para kısa sürede toplanmıştı.

Benden Güzel Köle Olur mu?

Mekke fethedilmiştir... Siyasi ve askeri mücadelesinin zaferle sonuçlandığı bir gün yaşamaktadır. Öğle yemeğini ise arkadaşlarıyla birlikte, sokakta, toprağın üzerine oturarak yemektedir. Bu durumu garip sayan, zihinsel özürlü bir kadın laf atar:

“Şuna bakın! Yere oturmuş bir köle gibi yemek yiyor.” Hz. Muhammed (asv) tebessüm ederek cevap verir:

"Benden güzel köle mi olur! Çünkü ben de Allah'ın kölesiyim."

Başka bir defasında eşi Hz. Ayşe (r.anha) rica eder:

"Ne olur bağdaş kurarak, biraz daha rahat oturarak yemek ye." Bunun üzerine alnını yere değdirecek kadar öne eğilir.

"Kölenin yediği gibi yerim, kölenin oturduğu gibi otururum, çünkü ben bir kuldan başka bir şey değilim."

Habbab (r.a.) Dönene Kadar

Eret oğlu Habbab Mekke'den hicret etmiş, ilk Müslümanlardan, azatlı bir köledir. Yani toplumun en alt kategorisinde kabul edilen insanlardan... Medine'de Hz. Muhammed (asv) tarafından uzun sürecek bir göreve gönderilir. Tekrar evine dönüp, günlük işlerinin başına dönünceye kadar ise o işleri her gün Eret oğlu Habbab'ın evinde bizzat Hz. Muhammed (asv) görür. Evin kadınları süt sağmasını bilmedikleri için sığır ve keçileri her gün Hz. Muhammed (asv) tarafından sağılır. Ailenin, erkeğin yokluğundan etkilenmesine izin vermez.

4.4. Efendimiz Aleyhisselam'ı Sevmenin Alametleri

1. Hz.Peygamberin (sav) sünnet-i seniyyesine uymak, O'nun hayat tarzını hayatımıza uydurmak.
2. Dinimizi yaşamak ve yaymak
3. İyiliği emretmek,kötülükten sakındırmak
4. Efendimizin (sav) güzel ahlakıyla ahlaklanmak, kötü ahlak ve davranışlardan kaçınmak
5. Efendimiz (sav)'e saygı ve hürmet göstermek
6. Efendimiz (sav)'e daima salat ve selamda bulunmak

Rabbimizi tanımak, bilmek istiyorsak önce Efendimiz (sav)'e uğramalıyız. O'na uğramadan Rabbimize ulaşmak mümkün değildir. Ey Resulüm, de ki: "Ey insanlar, eğer Allah'ı seviyorsanız, gelin bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah gafurdur, rahimdir! (çok affedicidir, engin merhamet ve ihsan sahibidir)(Al-i Imran 31)

İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. „Kim Allah'a ve resulüne itaat ederse Allah onu, içinden ırmaklar akan cennetlere ebedî kalmak üzere yerleştirir. İşte en büyük başarı da budur.”(Nisa 13)

Efendimizin Doğruluğu ve El Emin Güvenilir olması

Güven, birine veya bir şeye bel bağlama, kişinin kendisine duyduğu itimat, cesaret, yüreklilik, yiğitlik ve emniyet anlamına gelir. Güven vermek, güven duygusu uyandırmak, itimat telkin etmektir.

Doğruluk, peygamberliğin mihveridir. Peygamberlik, doğruluk yörüngesi üzerinde hareket eder. Peygamberin ağzından çıkan her şey tasdik edalıdır. Çünkü onlar, hilâf-ı vâki hiçbir beyânda bulunmazlar. Kur'ân-ı Kerim bazı peygamberlerin büyüklüğünü anlatırken, bize onların bu vasıflarından söz eder: „Kitapta İsmail'i de an, O sözünde dosdoğruydu.. resûl ve nebîydi” (Meryem, 19/54).

O hep doğru olarak yaşadığı gibi ümmetine de dâima doğruluğu tavsiye etmiştir.

„Bana şu altı şey hakkında tekeffülde bulunun (söz verin) ben de size Cennet'i tekeffül edeyim:

Konuştuğunuz zaman doğru konuşun!

Va'dettiğiniz zaman yerine getirin!

Emanette emin olun!

Apiş aranızı koruyun!

Gözlerinizi harama yumun!

Ellerinizi haramdan uzak tutun.”

Başka bir hadîste de şöyle ferman eder:

“Doğruluktan ayrılmayınız. Doğruluk sizi birr'e, o da sizi cennete ulaştırır. Kişi doğru olur ve daima doğruyu araştırırsa Allah katında siddiklerden yazılır. Yalandan sakının. Yalan insanı fücra (günaha) o da cehenneme götürür. Kişi durmadan yalan söyler ve yalan araştırırsa Allah katında yalancılardan yazılır.” Kurtuluş ve necat doğruluktur. İnsan doğrulukla ölse bile bir kere ölür; halbuki her yalan ayrı bir ölümdür.

Cahiliye O'nu "Emin" Tanımıştı

Mekkeli O'na (sav) adıyla değil, ismine "el-Emin" sıfatını ekliyor ve öyle hitap ediyordu.. evet, O bu sıfatıyla meşhurdu. Mekke'de herkes Efendimizi Emin diye tanırdı.

Kâ'be tamir edilmiş ve Hacerü'l-Esved'in tekrar eski yerine konulması büyük bir mes'ele haline gelmişti. Kabileler kılıçlarını yarıya kadar sıyırmış ve herkes bu şerefin kendine ait olmasını istiyordu. Sonunda şöyle bir karara vardılar. Kâ'be'ye ilk girenin hakemliğini kabul edeceklerdir. Herkes merakla bekliyordu... ve tabii, Allah Resulü'nün hiçbir şeyden haberi yoktu. O'nun dosta-düşmana güven telkin eden gül yüzü görününce, oradakiler sevinçlerinden havaya zıplayıp "Emin" geliyor, "Emin" geliyor, dediler ve O'nun hükmüne kayıtsız şartsız razı olacaklarını söylediler.

Zira O'na güvenleri tamdı. Allah Resûlü o gün henüz peygamber olarak vazifelendirilmemişti ama, herkesin itimat edeceği bir insandı ve bir peygambere ait bütün vasıfları üzerinde taşıyordu.

Müşrikler Efendimize (asm) o derece güvenirlere ki, düşman oldukları halde kendisine en önemli şeylerini emanet olarak bırakırlardı. Efendimiz (asm) de bu emanetleri onlar müşrik olsalar bile en güzel şekilde muhafaza ederdi. Hatta hicret yolculuğunun başlamasından az evvel, evinin etrafını çevirip kendisini öldürmeyi planladıkları zamanda dostu Hazreti Cebrail (as) hadiseyi haber vermişti. O (asm) ise gitmeden evvel canına kasteden müşriklerin emanetlerini alıp yanında götürüp onlara ders verebilecekken, "el-Emin"e yakışır bir şekilde tüm emanetleri müşriklere geri vermesi için Hazreti Ali (ra)'i yerine bırakıp sonra yolculuğa çıkacaktı. Çünkü O, Muhammed'ül Emin'di (asm)

Efendimiz (sav) Güvenirliliği

Hz. Muhammed (sav), hayatında bir kere bile yalan söylememişti. O, emin bir insandı. Herkes de O'nu böyle kabul ediyordu. Öyle emindi ki; söz gelimi sefere çıkmayı düşündünüz, hanımınızı bir yere bırakmanız lazım geldi gidip hiç tereddüt etmeden Hz. Muhammed'e (sav) bırakabilirdiniz. Siz gelinceye kadar kaşını kaldırıp ona bakmayacağından kesinlikle şüpheniz olmazdı.

Malınızı birisine teslim etmeyimi düşündünüz? Hiç tereddüt etmeden gidip Muhammedü'l-Emin'e teslim edebilirdiniz ve malınızın zerresine dahi zarar gelmeye ceğini bilirdiniz.

Sözünün Eriydi

Kırk yaşına kadar O'nun hilâf-ı vâki bir söz söylediğini veya sözünde durmadığını bir kimse, ne görmüş ne de duymuştu. Daha sonra sahâbe olma şerefine eren bir zat diyor ki: "Cahiliye devrinde Allah Resûlü'yle bir yerde buluşmak üzere anlaşmıştık." Ben verdiğim sözü unuttum. Üç gün sonra hatırladığımda koşarak anlaştığım yere gittim... baktım ki Allah Resûlü orada bekliyor. Bana ne kızdı ne de darıldı. Sadece: "Ey genç! Bana meşakkat verdin. Üç gündür seni burada bekliyorum" dedi.